

MAGYAR LAJKA

3 Lei

Taza postali p...
aprobálti Dir.

T. „Otthon” Irók és Hirlapírók kör-
NGARIA VII., Fuzséh

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 186 (1332) szám. * Szerda, 1936 augusztus 19

Főmunkatárs:
dr Gyáriás Elemér

A spanyol nemzeti csapatok szétverték a Majorca-sziget elfoglalására érkezett kormánycsapatokat

A madridi kormány is megvallja déli hadserege gyöngeségét. Unamuno, a Nobel-díjas spanyol tudós a nemzeti fölkelőkhöz csatlakozott

Spanyolországból érkező jelentések szerint hétfőn a madridi kormány csapatainak egy nagyobb különítménye partra tudott szállani Majorca szigetén. Azonban közvetlenül partraszállása után a szigeten levő nemzeti csapatok a különítményt megtámadták és szétverték. A kormánycsapatok 500 halottat és 250 foglyot vesztek.

A Temps jelentése szerint Spanyolország déli részében a harcok némileg alább hagytak. A kormánycsapatok körében nagy fáradtság mutatkozik. A madridi kormány maga is elismeri, hogy a déli kormánycsapatok gyakran minden egységes vezetés nélkül harcolnak.

A madridi kormány — írja a Temps, — tisztában van a helyzet ránézve aggasztó voltával és szívesen venné valamelyik nagyhatalom közvetítését.

A fölkelők azonban végső győzelemre akarják vinni mozgalmukat. S erre kilátásuk is van, mert egyre nagyobb mennyiségű hadianyag birtokába jutnak. Most már Malagát is veszély fenyegeti. Malaga kikötőjében találtak menedéket a kormány hadihajói. A város eleste tehát arra kényszerítené a kormányt, hogy hadihajóit valamelyik északibb kikötőbe irányítsa. A déli csapatok körében teljes fejetlenség uralkodik.

A sansebastiani arcvonalon a fölkelők két irányban haladnak előre.

Franko tábornok nyilatkozik: A fölkelés nem irányul a köztársasági államforma ellen, csak nemzetivé akarja tenni a köztársaságot.

Sevillából jelentik: Franko tábornok, a fölkelők vezére, nyilatkozott az egyik budapesti lap kiküldött munkatársának. Elmondotta, hogy a fölkelők helyzete a legjobb és minden óra, mely elmúlik, javítja a mozgalom kilátá-

sait és csökkenti a kormány győzelmének reményét. Madrid teljesen körül van zárva. Kijelentette még Franko tábornok, hogy

a fővárost nem fogják bombázni, hanem kiéhezettel kényszerítik rá, hogy megadja magát.

A tábornok még elmondotta, hogy a madridi kormány mögött a kommunista és anarchista szervezetek a saját párhadseregük kifejlesztésére törekedve, a nemzeti hadsereg és haditengerészet erőt kezdtek szétzülleszteni, s így akartak hatalomba jutni. Ez az előkészület mind vadabbul folyt s mindinkább kihívta úgy a hadsereg, mint a polgári lakosságban az ellenhatást. Így tört ki a nemzeti fölkelés, mely tulajdonképpen idejében megelőzte a vörösöket, hogy ezek megrohanással vagy egyéb meglepetéssel át ne vehessék az állam fölötti hatalmat.

A nemzeti fölkelés célja, hogy Spanyolországban a nemzeti hadsereg parancsuralmával a rendet helyreállítsa. A rend helyreállításával a parancsuralom megszűnik, mert a nemzeti mozgalom nem irányul a köztársasági államforma és a népuralom ellen. A mozgalom legfőbb és egyetlen végső célja az, hogy nemzetivé tegye a köztársaságot és erősítse a nemzetet.

Az angol főváros a spanyol nemzeti fölkelésért imádkozik.

Londonból jelentik: Vasárnap London valamennyi templomában Istentiszteletet tartottak, melyen a spanyol fölkelők győzelméért imádkoztak.

Ugyancsak londoni jelentés szerint Manchesterben egy kommunista nagygyűlésen a madridi kormány megsegítését követelték. Pollett kommunista vezér kijelentette, hogy ha Spanyolországban a fasizmus győz, Franciaországban karácsony előtt kítör a polgárháború.

Az új spanyol köztársaság első elnökjelöltje a nemzeti fölkelők táborában

Salamancából jelentik Miguel de Unamuno egyetemi tanár, Nobel-díjas a világhírű költő, író és tudós bejelentette a nemzeti fölkelőkhöz való csatlakozását.

Unamunonak eldöntő szerepe volt abban, hogy a spanyol köztársaságot létrehozzák. Harcos szellemű, sokoldalúan felvilágosult gondolkodó, ki minden képmutatásnak nagy támadója volt, s műveivel óriási hatást gyakorolt a spanyol gondolatvilág fölrázására. A dognák iránt elutasító állásponton van ugyan, de a keresztény hit iránt mégis nagy a tisztelete.

Unamuno 1864-ben született, 1891 óta a görög művelődés tanára a salamancai egyetemen

s 1901-től kezdve az egyetem rektora. Az 1924-ik évben köztársasági propagandája miatt az akkori királyi kormány száműzte, s Párizsban elt menekültként egész 1930-ig. A spanyol köztársaság 1931 április 14-én történt kikiáltása után visszatért hazájába, hol nagy lelkesedéssel fogadták. Komoly jelölként emlegették a köztársasági elnöki tisztségre is, de Unamuno a jelölést elhárította magától.

Most pedig jelentkezett a nemzeti fölkelők táborában. A 72 éves tudós lépése mindenütt mély hatást keltett. Unamuno, bár egyáltalán nem gazdag ember ötezer pezétát adott át Moia tábornok megbízottjának a fölkelők céljaira.

Breiz Atao

(S. I.) — Az utóbbi hónapok folyamán több ízben olvastunk híreket arról, hogy Franciaország legészakibb sarkában, a történeti Bretagne-ban különböző nézeteltérésekre és összetűzésekre került a sor a hatóságok és az ősi breton lakosság egyes elemei között. Ezek a tünetek meglehetősen egyedül állottak, jelentőségüket tehát nem becsüljük túl. Annyit azonban mindenesetre elértek, hogy világszerte a breton kérdésre irányították a tudósok és a politikusok figyelmét.

Ezt az érdeklődést a francia közvélemény nem osztja, de nem is tudja megérteni. Az átlagos művelt francia a breton sajátosságokban éppen úgy, mint a Provence népének életjeleiben nem akar egyebet látni, mint regionális, vagyis vidéki francia érdekességeket. Nem tesz e jelenségek között különbséget aszerint, hogy azok népi viseletben, helyi szokásokban s egyéb különbségekben jelentkeznek, avagy pedig a franciától teljesen eltérő nyelvben és népi léleekben. A külső eltéréseket s a belső különbözőségeket teljesen egy fokra helyezi s egyikben sem akar többet látni, mint egymástól eltérő, érdekes es mulatságos francia tájképeket.

Ha egyáltalán hajlandó francia ember a breton kérdést politikai szempontból szóvá tenni, úgy ebből igen rövid és egyoldalú nyilatkozatok születnek meg. Ezek a nyilatkozatok valószínűleg mind igen közel járnának ahhoz, melyet e kérdéssel 1925-ben a nagyon demokrata és néparát De Monzia szenátor tett: „Franciaország nyelvi egységének érdekében — szólott ez a nyilatkozat. — A breton nyelvnek nyomtalanul el kell tűnnie a föld színéről”.

Azonban a breton kultúra nem tűnik el, hanem éppen ellenkezőleg egyre erősödik. A breton kérdésben ez az, ami bennünket a nagy messzeség és idegesség ellenére szerfelett érdekel.

Messze vissza elmenni a XV. század közepeig, amikor egy királyi házasság megásta az önálló breton királyság sírját. Elég, ha a francia forradalomig megyünk vissza. Az újkori világ gyökerei ebben a történelmi korszakban ágaznak szét.

Roppant tanulságos, hogy a megszülető francia demokrácia mily kevés megértést tanúsított a népi különbözőségek iránt. Semmi különbséget nem tudott tenni a tisztán feudális területi különállások és helyi jogok között, mit a seigneur-ök, a francia feudális urak, ezertéle gazdasági és igazgatási helyi előjogai jelentettek és a között az organikus különállás között, mely mögött a breton nép egész történelmi multja és kulturális egyénisége állott. És áll ma is.

Az emberi jogok jegyében és nevében Bretagne népét éppen úgy megyékbe osztották be, számszerint öttebe, mint a többi Franciaországot. Nem jutott eszükbe, hogy míg a tulajdonképeni, a tisztán francia népet ez a megyei beosztás tényleg egységesíti, mert indokolatlan különbözőségeket szüntet meg, addig a breton népet az egységesítésnek ez a módszere — szétszakította.

A forradalmi időknek a jellegzetes örökségéhez mind máig hű maradt a francia liberálisizmus. Amíg odaát Angliában ugyanannak a kelta eredetű népnek, Walles lakóinak nyelvi igényeit az angol közoktatásügynek vezetői a legnagyobb megértéssel kezelik, addig a francia hatóságok részéről a breton kulturális igé-

nyelvel szemben a legkisebb megértés is hiányzik.

Az angolok a walesi népiskolákban tisztán pedagógiai szempontokból, a népi művelődés útjának megkönnyítése és megrövidítése érdekében önként bevezették az ősi kelta tanítási nyelvet, anélkül, hogy ezt a lakosság különösebben és nyomatékossabban kérte volna. Franciaországban viszont szigorúan megbüntetik ma is azt a breton gyermeket, ki a francia állami iskola udvarán pajtásával az anyanyelvén mer beszélni, az a komoly emékirat pedig, melyet a breton — tisztán kulturális — mozgalom vezetői a párizsi béketárgyalások idején Wilsonhoz, mint a békekonzferencia elnökéhez a breton nyelv érdekében intéztek, francia részről merev visszautasításra talált.

Ez a visszautasítás, melyet azóta számos más követett, nem állította meg a breton nyelvet újjászületésének útján, hanem éppen ellenkezőleg, csak sarkalta és mélyítette a mozgalmat.

Az egyesületek és szövetségek egész sora született meg azóta, melyek mind a breton nyelv és a breton nemzetiség ápolását tűzték ki céljukul.

Előljár e mozgalmak között a *Breiz Atao* (A Bretagne mindenekelőtt) nevezetű egyesület, melyet 1919-ben, tehát éppen abban az évben alapítottak, mikor a népek jogairól és a nemzetek önrendelkezéséről annyi szép szó esett.

Ezek a szavak elfoszlottak abban a légkörben, mely azután elkövetkezett, a *Breiz Atao* azonban megmaradt, egyre több hívet szerzett, kik egyre nagyobb tüzzel és szívósabb kitartással küzdenek a breton nemzetiség megmaradásáért. Ezt a breton mozgalmat a katolikus körök különös gonddal támogatják, annak *Bleun Brug* elnevezés alatt külön katolikus szerve is van, a breton nyelv pedig megértéssel csak azokban az u. n. szabad (a mi elnevezésünk szerint felekezeti) népiskolákban találkozunk, melyek a katolikus püspökök befolyása alatt állanak.

Mindez messze van attól, hogy a széles nemzeti mozgalom jellegét mutassa, abban az értelemben, ahogyan a nyelvi követeléseknek másutt nemzeti hangsúlya is van. De így is mérhetetlenül fontos és nevezetes jelenség és ez a breton mozgalom.

Mutatja mindenekelőtt, hogy a nemzeti öntudat, a *nemzet*, mint *társadalmi*, szerves *életforma*: *korjelenség*, mely a fejlődés irányában fekszik. Azt sem elkerülni, sem megkerülni, de keresztül törni sem lehet.

Azt is mutatják azonban ennek a kérdés-

nek elágazásai és párhuzamosságai, hogy a nemzetiségi kérdés független a kormányrendszertől, a politikai irányzattól, az államformától: az emberi élet egyik *alapanyagával*, *ősi jelenségével* állunk itt szemben, melyet csupán *önmagában* nézhetünk és oldhatunk meg, éppen úgy, mint bármilyen más tárgyi vagy éppen technikai kérdést.

Az a különböző mód, ahogyan az egyformán demokratikus Anglia és Franciaország, az egyformán diktatórikus Németország, Orosz-

ország és Olaszország ezt a kérdést a maguk hatalmi területén kezelik, nem jelent egyebet, mint azt, hogy a népek közös életében minden a *nemzeti vérmérséklet*, *népi életfelfogás* és hajlamok, egyszóval a *nemzeti különféleségek* szerint alakul — akár többségi, akár kisebbségi helyzetben vannak a nemzetek.

Amiből világosan következik, hogy haladni csak a természetes nemzeti formációkban lehet, nem pedig osztályok szerint való természetellenes széthullásban.

Megdöböntő autószerencsétlenség a Hortobágyon

Két előkelő francia meghalt a felfordult autó alatt

Debrecenből jelentik: A nyári egyetemen előadó Ferrout francia zenetörténész és Dutilleul Julien francia festőművész, valamint Lajtha László zeneszerző, a budapesti néprajzi múzeum igazgatója, gépkocsin közösen kirán-

dultak a Hortobágyra. A Kadar-csárda után a francia zenetörténész által vezetett gépkocsi gumidefektet kapott s árokba zuhant. Ferrout a helyszínen, Dutilleul kórházba szállítás közben meghalt. Lajtha súlyos, de nem életveszélyes sebesülést szenvedett.

A fővárosi sajtó megjegyzései a berlini olimpiáról

Jorga tanár a régi olimpiai játékokkal ellentétes szelleműeknek látja az újakat

Bucuresti. Saját tud. A román lapok bíráló megjegyzésekkel írnak a berlini olimpiáról. A *Dimineața* így ír: Az olimpián a nemzeti büszkeséget brutális versengéssel korbácsolják fel s hozzá Berlinben a hitlerizmus diadalát ülték. A magyarok megkísérelték, hogy revizionista propagandát csináljanak és a

vendéglátó ház minden diszkréció nélkül segítségére volt ebben. Az olimpia szomorúan fejeződött be, kidomborította kontinensünk ellemtondásait. Azért 1940-ben, a virágzó cse-resznyefák hazájába, Nipponba menekül az olimpia.

Jorga így ír lapjában: A szent tüzet bizony ott hagyhatták volna Görögországban, mert a régi olimpiai játékokon más volt a felfogás a civilizációról. Harmónia, egészség, szerénység volt az uralkodó szellem, ami ellentétben áll a versengés szenvedélyével, a kereseti mohósággal, a diadal hisztikus ordítózásaival.

A *Curentul* így ír: A harmadik hely Magyarországé. Románia csak a 25-ik helyet tudta biztosítani magának. Egyetlen ezüstérmét szerzett, Rang főhadnagynak a löversenyben elért eredménye révén. A felkészültségnek teljes hiánya mellett, amivel Berlinben megjelentünk, ez is sok.

Megyesi Schwartz Antal dr.

Az isteni kegyelem Anyja

„Elmélkedések Szűz Mária kegyelmi életéről.”

Ara 90 lei és portó

Kapható: könyvosztályunknál

A meggyalázott narancsudvar

Irta: Castano-Köszeghy Marianne.

Karcsu oszlopok, furcsa alakú gótikus szörnyűgúrák, bizarr kariatidok között üde narancsfák zöldeltek az ősrégi Generalidad de Cataluna vakítóan fehér márványkockákkal kirakott teraszán. A Dél varázsos napja forrón áradt szét ez eszményien békés kis szigeten: a barcelonai narancsudvart, mint nemesen ötvözött ékszer őrizte mindenkor a katalánok büszke városa.

Barcelona!

Hét év távlatából visszafénylő csodálatos kép, isteni harmonia és felhőtlen békeség, a boldog Édenkertnek megszentelt ligete — olyan volt a földnek ez, a mesebeli Semiramis királynőjéhez méltó, bűbajos kis zuga, a katalán városparancsnokság oszlopos bejárata fölé emelt tetőkert, mint egy fantasztikusan szép, költői délibáb.

Hét év távlatából kísért vissza ma is ez a feledhetetlen emlék, elvarázsolt kép, tündéralom: — álom, ami pedig akkor valóság volt. Megejtő, megbabonázóan szép és lenyűgöző valóság. 1929. Espozicion Internacional. Barcelona.

Hét esztendő telt el azóta. Ma: történelem.

Város, szépséges, hatalmas és ragyogó. A természet, a művészet felmérhetetlen kincseiben dúsuló, nagyszerű város: mi történt veled!

Ma láng és vér; vér és halottak ezreinek örögi víziója von fekete árnyékot a barcelonai világkiállítás letűnt fényére. Gyász és vér tragikusan bemocskoló szennyében borong vissza ma a narancsudvar tündöklő emléke. Mint vágató

klon, pusztító förgeteg, ölték meg a legutolsó idők komor történései az örökmosoly város napsugaras életét. Barcelona mosolya, ez a halhatatlan mosoly, azóta borzalmsn és jegesen fagyott rá a mindig egyforma kék ég alatt ébredő város arculatára. A várost, ahol mindig ragyogott a nap, az örömek, diadalok és ujjongan kivívott önállóságának győzelmében sütkérező katalán fővárost, elborította a spanyol éjszaka. Vértóltos fekete palástjának ronggyátépett foszlányai megannyi szörpyü sebről mesélnek, suttogva és könnyörtelenül: a Fehér Márvány városa, büszke diadalivék, a csodakiállítás egykor virágzó színtere ma pusztuló romhalmaz. Ahová azelőtt a nap, a természet küldte el dicsőségesugárzását, ott ma is újra minden ég és fénylik. Bombák robbannak, gépfegyverek ropognak, felgyújtott templomok égő váza, lángoló oszlopai, mint egyetlen jalkiállítás, törnek az ég felé. Égett és fénylett Barcelona akkor is, hét esztendővel ezelőtt. A technika, emberi lángész és csodálatos világítási hatások varázsolták el az Ezeregyé, meseibe illő fantasztikus bűvöletbe azt a lelkesült tömeget, melyet egész Európa sodort a hírneves kikötőváros világeseményszámba menő kiállítására. Barcelonában ma is minden láng és fény.

Lángtengerben a híres Sagarda Família, a csodálatos templom, amelynek merészen megépített tornyai már messze-messze, a város előtt kilométerek távolságából láthatóan, oly kérkedő diadallal iveltek a felhők felé. A Szent Családról elnevezett óriási templom, melynek excentrikus alakja annak idején sok művészeti vita

tárgyat képezte és építész, Gaudi olyan verhetetlen fölényvel állta a világ egybegyűlt szakértőinek állandó támadásait — a Sagrada Família égbekúszó négy tornyának ma már csak tragikusan elárvult váza, sietergő zsarátnokka égett gerendái néznek el bús rezignációval a rommálott város fölött.

Igy pusztultak el Isten dicsőségére emelt fenséges csarnokok, az ó-castillai és a mór stílus megannyi gyöngyszeme e szörnyű hetek alatt. Az ember épített, az ember alkotott és teremtetett egykor Barcelona falai között világszóló remekműveket — a Montjuich büszke csúcsától a Tibidabo hegy ormáig szebbnél-szebb templomok ejtették bűvöletbe a gyönyörű város szépet szomjazó látogatóit. És ismét az ember rombolt, emberi agy, emberi szenvedélyek, alantas bosszuvágy halálos szele sodorta el új pusztulásba Isten barcelonai hajlékait.

Sic fugit tempus.

Az ősrégi székesegyház azonban megmaradt.

Barcelona legdrágább kincsét valami utolsó, az elvadult lelkek mélyén is még mindig, tudat alatt lappangó kegyelettel — egyaránt ki-mélték meg a felkelők és a kormánycsapatok forrongó katonái.

...Labyrinthos folyosók, ódon kolostorudvarok, pálmabozók közül félelmesen sötétül vissza a múltból a régi katedrális fekete szilüettje. Megbűvölten mered a szem távoli meseországok meglevenedett illúziói felé, a homályban hiborruháas öreg kanonokok éneke hallatszik és mesészerű maga a kép, amint a tá-

Szombat, vasárnap este 9 órakor

szabadtéri előadás
a székesegyház előtt

PEER GYNT

Augusztus 22- és 23-án

Teljes Grieg zenekari kísérettel

Helyárak 45, 30 és 20 lei

Jegyelővételi pénziár d. e. 9—1-ig és d. u. 4—7 között a színház épületének balszárnyán.

Az állami tanítók nagygyűlése

Angelescu közoktatásügyi miniszter beszélt a székely megyék fokozottabb iskolai megszervezéséről

Târgu-Muresről jelentik: Hétfőn délelőtt az országos tanítóegyesület itt nagygyűlést tartott, melyen Angelescu közoktatásügyi miniszter is megjelent. Kíséretében ott voltak minisztériumának főtisztviselői közül Dissescu és Ghițescu vezérigazgatók, s Valaori főtitkár, továbbá Porumski muresmegyei prefektus és Dandea városi ideiglenes bizottsági elnök. Az ortodox nagytemplomban végzett istentisztelet után a nagygyűlés a város közművelődési palotájában ült össze és ott folytatta tanácskozásait.

Cioran I. tanítóegyesületi elnök a minisztert üdvözölte megnyitó beszédében. Aztán a tanítók társadalmi és fizetési viszonyai rendezésére nézve jelzett egyes kívánalmakat. Többek között azt, hogy az országgyűlési háborúban résztvevő tanítók katonai rangja emeltesse; hogy a volt magyar állami szolgálatban eltöltött idő a nyugdíjba beszámíttassék; hogy a véglegesítő vizsgákon a vizsgázatók egy módszeres tanítási rendszer szerint kérdezzenek; s hogy a tanítók ide-oda helyezését tekintettel legyenek a tanító házaspárok családi helyzetére és ne válasszák el őket, hanem ugyanegy községbe rendeljék ki őket szolgálatra.

Ghițescu vezérigazgató megnyugtató ki-
fejtéseket tett ezekre a kívánalmakra nézve.

Porumski prefektus a megye nevében, Dandea ideiglenes bizottsági elnök a város nevében üdvözölte a nagygyűlést. Mindkettő hangoztatta, hogy a tanítók ügye az iskolai ügyön kívül nemzeti kérdés is. Gafion képviselő szólott még magasztalóan a tanítói hivatásról, aztán Sucila tanár tartott előadást Eminescurol.

A miniszter beszél.

A következő szónok Angelescu közoktatásügyi miniszter volt, ki elmondotta, hogy mindig boldognak érzi magát, mikor a tanítók

körében lehet. Olyan kötelesség ez, amit mindig szívesen teljesít, mert a tanítók ügye az egész román népet érdekli s a minisztert pedig különösen.

— Örvendek, — folytatta tovább, — hogy Târgu-Muresen vagyok, ebben a központban, amely a múlt idők folyamán rendszeresen elnemzetlenítődött. A tanítók kötelessége, hogy a román művelődést terjesszék azok között, akik eltávolítottak a román nép lelkétől, de akik ezért mégse felejtkeztek el teljesen e néphez tartozásukról, s ismét és mindörökké a miénkekké kell, hogy váljanak.

— Hogy bizonyos hiányokat ezen a vidéken helyreállíthassunk, evégett elhatároztam, hogy Mures megyében 80 új tanítói állomást létesítsek, Ciuc, Odorhei és Treiscaune megyékben 60—80 román tanítói helyet. Hadd legyen minden községben, faluban, vagy tanyacsoportban iskola, s ne legyen senki román irni-olvasni tudás nélkül. Rendelkezést adtam ki, hogy

az Ókirályság mindenik állami nép-

iskolája fogadjon be két-két tanulót erről az elidegenített vidékről. Azok a tanulók ott végezzen, ide úgy kell a saját szülőföldjükre visszatérniük, hogy apostolai legyenek a románizmusnak. Szeptember elsejétől kezdve az Ókirályság minden tanítóképzője is öt-öt tanulót fog erről a vidékről el-tartani, szintén az előbb említett célból.

— Az itteni hiányzó templomok felépülése is, — folytatta Angelescu — az istentiszteleteket minden községben megtartják, még pedig bármely iskolának valamelyik osztályában. Az Ókirályság mindenik iskolája egy-egy idevaló községet kell, hogy örökséggel fogadjon, ahol az illető ókirályságbeli iskola vezetőinek kötelességük lesz előadásokat, összefüggéseket stb. rendezni.

A miniszter aztán megnyugtató kijelentéseket tett ama kivánalmak tekintetében, amiket a tanítógyűlés elnöke az ülés megnyitása-kor felsorolt. Mi pedig tisztelettel megjegyezzük, hogy a miniszter ur által említett székelylakta megyék mindenikében, minden községben van iskola és templom. Ott tehát azok fenntartása volna szükséges, nem azoknak más iskolákkal és más istentiszteleti helyekkel pótlása. Ebben a kérdésben mindenesetre szükség van arra, hogy a miniszter ur az illető székelylakta vidékek egyházaival keresse az egyetértést, s a művelődés szent eszménye érdekében kölcsönösen találják meg az üdvös együttműködést.

Ujabb rendelkezések a reklámtáblák bélyegezésére

A rendelet nem intézkedik a cégtáblák repülőbélyeg illetékéről

A repülőbélyeg használatáról szóló törvény és az ezzel kapcsolatos rendeletek nem voltak elég világosak és emiatt számos félreértésre adtak alkalmat. Maguk a végrehajtó hatóságok sem voltak tisztában azzal, hogy a

kereskedelmi s iparvállalatok reklám és cégtáblái tulajdonképpen milyen repülőbélyeg illetékelés alá esnek. Az érdekelt testületek és szövetségek éppen ennek a fontos kérdésnek végleges tisztázása érdekében beadvánnyal fordultak az aviatikai alap pénztárhoz és végre a hivatalos lap egyik legutóbbi számában megjelent a határozat a reklámtáblák repülőbélyeg illetéke ügyében, de a cégtáblákra vonatkozólag még most sem történt semmiféle intézkedés. A rendelet szerint:

1. Az üzletek felett elhelyezett hirdetések és reklámok repülőbélyegilletéke, bélyeg alkalmazása, vagy „borderou” útján történik, amelyen a hirdetések és reklámok méreteinek megfelelően felragasztott repülőbélyeg megsemmisítendő.

2. Nyilvános hirdetőhelyeken elhelyezett hirdetések és reklámok a hirdető vállalat által bélyegzendők, vagyis ama vállalat által, amely a hirdetés kifüggesztését vállalja.

3. A más helyeken, mint üzletekben, nyilvános hirdetőhelyeken elhelyezett hirdetések és reklámok után annak a vállalatnak kérésére, amely ezeket a reklámokat és hirdetéseket elhelyezte, globális összegben fizetendő a repülőbélyeg illeték.

4. Az áruk csomagolására alkalmazott felírások, valamint a különböző szövegű csomagoló papírok, amelyen a termelő neve és a csomag tartalma van feltüntetve, nem tekintendők hirdetéseknek és így nem esnek repülőbélyeg illeték alá.

5. A rendelet 5-ik pontja a mozgó reklámjainak repülőbélyeg illetékéről intézkedik.

6. Az 1936 június 6-ig elhelyezett hirdetések és reklámok bélyegezésére az utolsó határidő 1936 szeptember elseje.

A fenti rendelet tehát még mindig nem intézkedik a cégtáblák repülőbélyeg illetékéről.

radt, ősz koponyák fölött apró mécsesek fénye vetődik a ráncos öreg kezekben szorongatott imakönyv lapjaira. A mindent elborító sötétségben jólesően burkolnak be lilás árnyékkukkal az óriási boltívek, a spanyol gótika e remekművei, míg a távoli kriptá mögött csendes misét mond egy idős pap és előtte elmerült áhitatban térdelnek a nagyon katolikus spanyol nők. A faragásos oldalfolyosókon diszkrét árnyak tűnnek el a nehéz bronzkapuk szelben meglebbenő függönyei között; — középkori levegő kíséri az idegent tovább, a régies, szűk utcákon, el egészen a Generalidad de Cataluna oszlopos narancsudvaráig.

Itt béke honolt; fény és ragyogás.

Akkor ülte igazi ünnepét Barcelona. A Montjuich csucsán festői perspektívában fehérlett a méreteiben is grandiózus Palacio Nacional. Nem is valószínű, szinte elvarázsolt tájakat ábrázolt ez a kép: a sötét éjszakában csillogó-villogó, a reflektorok percnként változó fényében hol aranyrózsaszín és polonia-lila árnyalatokra bomolva, hol mint vérvörös tűzfolym, hol égszínkék sugarak szemét kápráztató tündérmeséje. Ma bombák robbanása, patárdák tüze világít végig pokoli borzalommal a történelmi hírességűvé vált hegy fölött; a mai Montjuich erőd, a szépség, a béke és kultura egykori pompázó csarnoka elfajult ösztönök, kégyetlenül számító politika, lüktető szenvedélyes szomorú eszközkévé lett.

Az aréna, ahol nyugalmas esztendőök békés

szórakozásaként valaha csak a bikaviadlokön látott vért folyni spanyol polgár, ma kiszélesülve, félelmesen megnagyobodva várja bizonytalan jövődjének beteljesülését. Egyetlen véres, óriási aréna a város maga, Barcelona és egész Catalonia, — Spanyolország. Vérben uszik és napokban Hispánia; pusztulás, romok, üszök és halálrsebzett emberroncok utolsó sikoltása kíséri vágató galopban a polgárhábrú sorsát. Nincs már áldás e szomorú országon. Nem csillog fel többé remény, nem világít felderítő horizont a valaha oly napsugarasan szép barcelonai narancsudvar fölött; a bánatos narancsfák hajdani zöldje zordan vész bele a rettenetes spanyol Éjszaka komor sötétségébe.

A Sátán pedig fölvezette az Urat egy magas hegyre.

Előttük terült el a világ. Közvetlen lábaik előtt ragyogott a gyönyörű város, a tenger, a kikötő. Kincsek városa.

Szót a Sátán:

— Ime az én birodalmam! Mindezt Neked adom, ha leborulva imádsz engem!

Az Ur elfordította fejét. Hallgatott.

Barcelona hegye, a Tibidabo volt ez a hegy, ahol megtörtént a Sátán hatalmas kísértése. Így a legenda. Így tudják, hiszik és vallják ma is Barcelona lakói, szenvedélyes lelkű, babonás és büszke katalánok.

Az Ur elfordította fejét Barcelonától

Aszép idővel fellendült az élet a poianai cserkész táborban

Rengeteg vendég érkezett Brasovba. — Riport a cserkész táborból

Brasov. Saját tud. A város zászlóerdőben uszlik. A pályaudvaron végig fenyőfűzér és számtalan zászló. A városháza homlokzatán is 40—50 lobogót lenget a szél. A házakon lobogó, az üzletekben zászló 10—15 színben: magyar, osztrák, német, lengyel, bulgár, lett, észt, cseh, szerb, francia, török, egyiptomi nemzeti színekben.

A kirakatokban cserkészruhába öltöztetett babák, cserkészfelszerelési tárgyak. Mint most kiderült, minden tizlet minden áruja cserkészeknek való. Legalább is ezt mutatják a kis táblák: Cserkészeknek.

Az utcák tele cserkészekkel. Mindenhol széles karimájú, burkalapu, csupaszterdű, farkanyakkendős fiut látunk. Bevásárolnak, nézegetnek, gyönyörködnek a város szépségeiben. Itt szögletes sapkájú lengyeleket látunk, amott nagy díszkisérettel árvalányhajas magyarok vonulnak, tul egy cukrászdába pedig most vonul be egy román cserkész-csoport.

A városból a Poianára rajzik a közönség.

A Poiana felé vezető ut szintén tele van velük. Rajzanak felfelé, lefelé egyaránt. A közönség szintén sűrű rajokban vonul az utcákon. Mennek fel, jönnek le a Poiana útjain. Közben sűrűn vágnak közöttük rendet a gépkocsis és lovas járművek. Ott látjuk az ország minden megyéjének kocsijelzését. Craiovából 40 személyes gép jött. Bărladból 20 jött. De látunk iasi, chisinaui, timisoarai, satumarei, oradeai kocsit és mindenekelőtt bucurestit, ahonnan népvándorlás-szerűen jönnek táborot nézni.

De van is itt mit nézni. Már maga a táborba vezető út, a környék, a Poiana külön-külön látványosság. Mint megirtuk, az idei negyedik országos cserkész tábor a Brasov melletti Poiana nevű ezer méter magasságban fekvő fennsíkron rendezték meg. Ide a város teljes hosszán át vezető utcákon lehet eljutni. Végig az útonalon kisebb-nagyobb táblák nyilakkal jelzik az utirányt a tábor felé.

A belváros ódon házai után főleg Bolgárszegen át vezet tovább az út, amelynek szűk utcáin nem lehetett volna lebonyolítani a forgalmat és ezért a városi tanács nyolc házat kisorsolt és lebontott, három helyen pedig új utcát nyitott. A város végén a poianai kanyarut kezdeténél díszkapu várja a közönséget.

A mondák helyén.

Innen emelkedőben indul az út. Baloldalt 200 méteres mélységben patak csobog, ezen túl emelkednek a Salamon sziklák (román nevük is ez) 100 méteres fehér falm, közöttük székertűtűl. A monda szerint Salamon király itt bujdosott és itt találta meg a favágók elrejtett koronáját, melynek közepén egy fa nőtt ki. Innen a város latin neve, Corona, németül Kronstadt és cimere: favágók és felette a fa törzsét körülgyűrűző korona.

A poianai táborban.

Utközben több díszkapu alatt vonulhatunk át s rövidesen fenn vagyunk a festői szépségű fennsíkron. Számtalan villa, nyárlakás és vendéglő fogad. Távolság a Keresztényhavas a Bucegi és a Piatra Craiului 1800—2000 méteres hegyóriásai. Pár száz méterre zászlóerdő és fehér sátorlábort villan elő.

A tábor a Poiana egyik hátsó részében a havas oldalán levő fás-bokros, 106 holdas területen van. Legelői hatalmas bástyaszerűen épített díszkapu. Jobboldalt a város, baloldalt a cserkész, közepén az ország cimere és felirás: A negyedik országos cserkész tábor. Mellette magas rudakon a táborlakó nemzetek zászlói, majd a kapun belül egy oszlopon valamennyi együtt.

Jobbra a táboron kívül 41 méter hosszú faharagok, az „üzletváros”, ahol minden kapható: étel, ital, piperecikkek, bazáraru. Valamivel hátrább a kórház és tiszoltóság épülete áll. Maga a tábor a főkaputól balra terül el. Legelői Brasov cserkészei kaptak helyet, külön elkerített területen. A kapujukkal szemben szökőkút csobog, a lefolyó víz kis malmot hajt. A repülőgépgyár cserkészei laknak itt nagy

sátrokban. Külön barakkban kiállítás látunk. Kis repülő- és vitorlázógép modellek állanak és azt is látjuk, hogy készülnek ezek a gyermekalkalmok. Valamivel hátrább van a *brasovi magyar cserkészek tábora*, remek elrendezésben, tisztán, emelt sövényfallyal, tetejében kis zöld zászlókkal.

Ez a tábor festett székely kopjafával van körülveve, melyet a kerítésig fenyőlánc köt össze. A fiuk készítették. Szép, izléses, hangulatos. A katolikus gimnázium cserkészei Zsidó Donát cserkészparancsnok vezetésével jól érzik magukat és nagy kedvvel dolgoznak. Ugyanígy a Bodor Vilmos és Szabó János parancsnoksága alatt álló 5. számú öregcserkészek is.

Mögöttük különféle ókirályságbeli tábor, mely közül feltűnik a *Cetea Albă* csapata Táboruk közepén elkészítették városuk történelmi nevezetességű várának kicsinyített mását agyagból.

A 240 főnyi lengyel csapat 60 kisebb-nagyobb sátorral az érdeklődés központjában áll. Látszik, hogy gyakorlott cserkészek. Táboruk mintaszere, felszerelésük elsőrendű. Hoztak magukkal fürdőszátrat, rádióleadót, filmfelvételt, propaganda sátrat, tele néprajzi és turista anyaggal. Van saját zenekaruk is. A sátrak előtt ötletes őrsi jelvény totem-fák állnak, melyek nagy kézügyességet és képzelőtehetséget árulnak el.

Petrosani, Craiova, Focsani, Lugoj, Satu-Maer, Sântul-Gheorghe és a többi város cserkészei táboroznak 10—100 főnyi csoportokban sátraik alatt. Hosszu lenne felsorolni valamennyit.

A külföldi cserkészek.

Külön kell írunk a többi külföldiekről. Lettországot két sátor, Csehszlovákiát 15 képviselő 50 cserkészzel, Észtországból egy cserkész-nő jött. Angliából négy kerékpáros, Jugoszláviából harmincan jöttek, de már el is utaztak a tengerpartra. Négy francia tizenhat török és negyven főnyi magyar csapat egészíti ki a külföldiek létszámát. A magyarok táborának bejáratánál Hungária van kiírva. Zászlójuk tővé magas halom virág. A magyar cserkészek egész üzletet hoztak magukkal és igen nagy forgalmat bonyolítanak le. Főleg árvalányhajat adtak el sokat. Már ki is fogyott, Brasovban már a divatos kalapokon is árvalányhaj leng. Van propagandasátruk is. A legnagyobb propagandát azonban ők maguk jelentik jó megjelenésükkel, kedves közvetlenségükkel és szabályos cserkészviselkedésükkel.

Az első napok állandó esője miatt sokat szenvedtek a cserkészek. Most jó idő van, ők is jól érzik magukat. Barátkoznak, csenevelnek (tárgyakat cserélnek), kézzel-lábbal magyaráznak egymásnak, játszanak, főznek s az öregebb emberek irigylve nézik a fiatalok szép, ideális életét. (p. f.)

XI. PIUS PÁPA koronázása ezidei évfordulója alkalmából ez a gyönyörű könyv jelent meg

Kállay Miklós:

A pápa és a Vatikán

A pompás könyv egy szakavatott író tolla mellett 100 gyönyörű képpel mutatja be Szent Péter mai utódit a legáltalánosabb koncepciójú pápák egyikét. Megmutatja őt a vatikáni szertartások káprázatos pompájában, a zarándokok százezreinek hódolatától övezve. Megmutatja államférfiúi bölcsességében és legmeghittebb és legtisztább nemes emberi mivoltában lime néhány fejezete a könyvnek: Diadaloszlop és pápa szék. A lombard városoktól a Vatikán trónáig. Ratti biborok megválasztása. A Conclave és XI. Pius választása. A béke fejedelme.

Hogy tölti a Pápa egy napját, stb., stb. A könyv ára 254 lef és porló. Megrendelhető lapunk könyvosztályánál.

Ujdonság!

Molnár Frinyes:

A szociális egyház az emberért

Ara 110 lei és porló.

Kapható könyvosztályunkban

Közeledik a szabadtéri ünnepi játékok napja: augusztus 22 és 23

Vidékről is tömegével érkeznek a jegyelőjegyzések a Peer Gynt szabadtéri előadására

A „Peer-Gynt” szabadtéri előadásának híre nemcsak Oradeán, de az egész megyében is óriási visszhangot keltett. Ez az óriási érdeklődés főként annak tudható be, hogy a Peer Gynt szabadtéri előadásban először Oradeán kerül színre. A távol vidékről naponta érkeznek be előjegyzések és ezért a rendezőség a torlózás elkerülése végett csakis számozott helyekre szóló jegyeket bocsát ki. Az ünnepi szabadtéri játékok grandiózus sikerét mindenekelőtt Forgács Sándor köré csoportosult pompás művészgárda garantálja, de irni kell természetesen azokról a káprázatos világitási effektusokról, amelyeket elektrotechnikusok végeznek Erdős Pál, a kitűnő mérnök vezetésével. A 30 tagból álló pompás zenekart Schreiber Lajos, a cluj-oradeai szintársulat tehetséges karmestere dirigálja, aki már napok óta lázas tempóban folytatja a zenekari próbákat. Tekintettel arra az óriási érdeklődésre, amely a szabadtéri előadás iránt már most megnyilvánult, ajánlatos a jegyek elővételéről, amely szerdán délelőtt 9 és 1 óra között, valamint délután 4—7 között áll a közönség rendelkezésére, gondoskodni. Az elővétel jegypénztár egyébként az előadás napjáig pontosan ugyanezekben az órákban áll a közönség rendelkezésére. Helyárak: I. hely 45, II. hely 30, III. hely 20 lei.

PRIMARIA MUNICIPIULUI ORADEA.

Serviciul Tehnic.

Nr. 3494—1936.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 15 Septembrie 1936, ora 11 a. m. se va ține în sala de ședință a Primăriei Oradea licitație publică pentru darea în antrepriză a lucrărilor de transformare în edificiu cetății pentru plasarea pompierilor în cadrul sumei de Lei 436.970.

Licitatia publică se va ține în conformitate cu art. 88—110, inclusiv din Legea Contabilității Publice, cu dispozițiunile Regulamentului Oficiului Central de Licitatii și cu Normele Generale publicate în Monitorul Oficial Nr. 127, din 4 Iunie 1931.

Ofertanții vor depune cu ceaziunea țirere licitației în primirea Comisiei de Licitatii o garanție de 5% din valoarea lucrărilor în numerar su efecte de Stat, ori garanție de Stat, societăta la valoarea lor nominală.

Oferta se va face numai în conformitate cu planul, devizul și caietul de sarcini, care pot fi văzute în fiecare zi în oarele oficiale la Serviciul Tehnic Primăriei etaj II, camera No. 1.

Oradea, la 17 August 1936.

Dr Vostinar.

Primar J. Dancea.

Csütörtökön este lesz a Kertész József hegedűművész hangversenye. Városszerte nagy érdeklődés mutatkozik a fiatal és tehetséges Kertész József hegedűművész hangversenye iránt, amely augusztus 20-án, este 9 órakor lesz az Ujságitó Klub féli helyiségében. A helyárak 20 és 30 leiben lettek megállapítva. Zongorán Popity Baba, a kitűnő zongoristavésztő kíséri Kertész Józsefet. Jegyek az esti pénztárnál válthatók.

Temetések. Karalys Béla 37 éves korában meghalt. Temetése kedden délután 5 órakor volt a Steinberger-féle kápolnában. — Gavrelut János a közokrházban 67 éves korában meghalt. Temetése kedden délután 2 órakor volt Vádul Carol II. községben. — Popoviciu Gheorghe 85 éves korában meghalt. Temetése augusztus 19-én délután 2 órakor lesz a Profesor Dimitru Pompeu utca 51 számú házban a Rulikovszky temetőbe. („Caritas”).

Négy turista halálos drámája Svájcban az Eiger sziklafalán

(Bern.) Ismét négy emberéletet követelt áldozatul az Eiger északi lejtője. Az ember meghódította már csaknem az egész földet, a levegőt és a tengereket, csak néhány hóborította csúcs emelkedik még, amelynek szikláin emberi láb eddig nem taposhatott büntetlenül. Azok közül a bátor turisták közül, akik elindultak, hogy legyőzzék az Eigert, még senki nem tért vissza élve.

Vidáman és bizakodva indult el az a négy német alpinista is, akiknek a holttestét most sikerült a mentőexpedícióknak több napi fáradságos munka után elszállítani a hegyvasút állomásáig.

Hetekig tartó előkészületek után, ragyogóan tiszta augusztusi hajnalon indult el Hinterstoisser András, Angerer Vilmos, Rainer Edvárd és Kurz Antal. A Scheidegg felől közelítették meg az Eiger félelmetesen meredek északi hegyfalát. Első este háromezer méteres magasságban tértek pihenőre. Második nap a szinte függőlegesen emelkedő sziklafalon csak négyszáz métert haladhettek felfelé, de ezzel az eredménnyel is olyan magasra sikerült felküzdeniök magukat, amilyen magasra az Eigeren még nem jutott senki. Az utolsó hatszáz méteren már olyan leküzdhetetlen akadályokat gördítettek útjukba az előreugró sziklák és síma jégfalak, hogy kénytelenek voltak visszafordulni. Harmadik nap estére sikerült lavinák, leomló kőtörmelék és hófúvások közepette elérniök első állomásukat.

A következő napon küdbe burkolódzott az Eiger. Lent a völgyekben izgatottan várja mindenki a turistákat. Hiába várnak egész éjszaka. A tapasztalt hegyi vezetők most már tudják, hogy valami baj történt, mert az út utolsó szakasza rendes körülmények között nem jelenthetett nehézséget az olyan tapasztalt és gyakorlott alpinisták számára, mint Angererék. Dél előtt elindul az első mentőexpedíció. Ugyanazt az utat választják, amelyen a német turisták elindultak. A kora délutáni órákban elérik a Scheidegg csúcsát, innen azonban nem tudnak már messzire jutni, mert a ködben csak tapogatózva haladhatnak. Kényszerű téltelenségben telik el az egész nap és az éjszaka. Reggel végre felszakad a köd. A tiszta hómezőket elöntő reggeli napsugarak fényében most már távcsővön kitűnően lehet látni a helyzetet. 2900 méter magasságban ugyanazon a hegymászkötélen lóg mind a négy turista. A kötél a sziklafal egyik előreugró részére van rákötve. Pár méterrel lejjebb a kötélen egy holttest himbálódik. Húsz méterre fölé Kurz, a társaság legfiatalabb tagja. Még él. Lejjebb még két holttest. A körülöttük lévő kőtörmelék bizonysítja, hogy kőlavina érte utól a hegymászókat.

A mentőexpedíciónak sikerül negyven méterre megközelíteni a szerencsétlenül járt német alpinistákat. Kurz időközben erejének utolsó megfeszítésével leoldotta derekáról a hegymászkötéletet, de nem bírta átjutni a körülötte feltornyosuló kőtörmeléken. A mentésükre

odaérkezett svájciak sem bírnak ezen a falon áthatolni, a német turista pedig már félig meg van fagyva és az éhségtől nagyon legyengült. Késő estig tart az emberfeletti küzdelem a még élő Kurz megmentéséért; a mentőexpedíció egyik tagja meg is sebesül, de minden kísérlet hiábavaló, nem tudnak a német turista közelébe férkőzni. A mentők kénytelenek sebesült társukkal éjszaka visszatérni a legközelebbi állomásra.

Reggel 5 órakor másik mentőexpedíció indul repülőgépen Münchenből. A gép 8 órakor száll le Bern mellett és utasai, a hegyiőrség emberei gépkocsin azonnal az Eiger lejtőjéhez

mennek. A két expedíció tagjainak végre sikerül lenyújtaniok egy kötelet Kurznak. A fiatal embernek azonban már nincs elég ereje ahhoz, hogy a kötelet derekára kösse. Ismét eltelik egy félóra. Kurz fogja a mentőkötél végét, de nem mozdul. Nem bírta tovább az éhséget és a hideget, meghalt.

A mentőknek és a hegyiőrség embereinek hosszú munkával sikerült utat törni a négy szerencsétlenül járt német alpinista holttestéhez. A környéken mindenki nagy részvétellel beszél a négy ügyes és jól felszerelt hegymászó tragédiájáról. Olyan magasságra jutottak az Eiger sziklafalán, mint előttük még senki és ezért életükkel fizettek. A környék turistái és hegyvezetői részvétellel vegyes tisztelettel beszélnek róluk. Hiszen nem tudhatják, melyik napon éri utól őket is ugyanaz a sors.

Az Eiger sziklafala nyugodt fenségben mered az ég felé. Ismét sikerült megvédelmeznie birodalmát a betolakodó emberrel szemben.

A spanyol fölkelők teljesen körülfogták San-Sebastiánt

A város elfoglalása csak napok kérdése. — A vörösek hatalmában lévő túszok kétségbeejtő helyzete

Lisszabonból jelentik: A nemzeti felkelők elfoglalták Anduaint, amely 14 km-re fekszik San-Sebastiantól. Más fronton a vörösek több helyen is támadást kíséreltek meg, de a felkelők mindenütt visszaverték őket. San Sebastian körül a gyűrű mindinkább zárul és eleste csak napok kérdése.

A cartagenai kikötőben állomásozó kormányhajó parancsnoka a felkelőkhez csatlakozott, ami újabb érzékeny veszteséget jelent a madridi kormánynak.

San Sebastianból jelentik: Az Echo de Paris jelentése szerint a kormánycsapatok 150 embert bezártak a pnterabiai löporraktárba és tuez gyanánt tartják ott őket. A foglyok helyzete kétségbeejtő, mert a vöröseknek eltökélt szándékuk, hogy a felkelők győzelmé esetén az utolsó pillanatban felrobbantják őket, de harc közben is könnyen felrobbanhat a nagy mennyiségben felhalmozott dinamit.

A Daily Telegraph szerint Malagában a csőcselék uralkodik. A polgári szervezetekhez tartozókat elfogják és a templom udvarán vágják ki őket.

A semlegességi nyilatkozat.

Párizsból jelentik: A francia sajtó elégedett hangon beszél a semlegességi nyilatkozat kérdésében adott német válaszról. Rámutatnak azonban arra, hogy a német válaszban jelzett fenntartások sok értelmezést engednek meg; tehát még további tárgyalások kellene a pontos értelmezés végett.

Az Excelsior megállapítása szerint az európai helyzetben — az utóbbi héten — jelentős javulás állott be.

Észak-Amerika nem hajlandó a békeközvetítésre.

Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok kormánya nem nagy lelkesedéssel fogadta Uruguay kezdeményezését, hogy az amerikai

államok kezdjenek közvetítést Spanyolországban a szembenálló felek között. A washingtoni kormány a Monroe-elv alapján áll és azt látja szükségesnek, hogy Amerika ne avatkozzék bele európai ügyekbe.

Németország bizonyos fenntartásokkal csatlakozik a semlegességi nyilatkozathoz.

Berlinből jelentik: Németország átnyújtotta a francia nagykövetnek azt a jegyzéket, mely a francia benemavatkozási indítványra válaszol. A német jegyzék kijelenti, hogy bizonyos fenntartásokkal Németország hajlandó csatlakozni az angol és francia semlegességi nyilatkozathoz.

A német jegyzéket rövidesen közzéteszik.

A Nemzeti Parasztpárt vezetősége kétnapos tanácskozásra ül össze

Bucuresti. Saját tud. Mihalache csütörtökre és péntekre tanácskozásra hívta össze a Nemzeti Parasztpárt vezetőfőleit, amelyen a párt által követendő taktika kerül megvitatásra. Mihalache ez alkalommal fontos nyilatkozatokat tesz, amelyeket politikai körökben, különös tekintettel Lupu és Madgearu nyilatkozataira, nagy érdeklődéssel várnak.

Egy asszony Brasovban kedden délelőtt autójával kávéház előtt ülő vendégek közé szaladt és kettőt összelapított

Brasov. Saját tud. Ma, kedden délelőtt fél tízkor a Korona szállodó terraszára teljes sebességgel felfutott a 797 Ploesti jelzésű autó. Az autót Gocmann Nelli brasovi származású elvált uriaszony vezette. A szerencsétlenséget az idézte elő, hogy az uriaszony ki akart kerülni egy embert és véletlenül, idegességében a fék helyett a gázpedált nyomta le, ami azt is bizonyítja, hogy a söfőrséghez nem ért. Az autó teljes sebességgel átvágott a járdán s egyenesen a Korona szálloda zsufolt terraszára rontott. Egy idősebb és egy fiatalabb hölgyet, akik valószínűleg bucarestiek, a falhoz lapított. Mindkettő eszméletlenül esett össze és most a kórházban fekszenek élet és halál között. Kihallgatni még egyiket sem lehetett. Kivülük még többen megsebesültek, mert a terraszon körülbelül nyolcvan vendég ült abban az időpontban. A gázoló autó vezetőjét, Gocmann Nellyt a rendőrség őrizetbe vette. Megállapították, hogy hajtási igazolványa van. A vizsgálat megindult.

Edward király a dalmát partokon

Suttognak a hírek, hogy Korfu szigetéről vőlegényként megy haza Anglia uralkodója

Belgrádból jelentik: Hétfőn este befutott az angol király yachtja a raguzai kikötőbe. A király megtekintette a város műemlékeit, majd visszatért a hajóra. A kenti hercegi pár Pál kormányzóherceg brdai birtokán tartózkodik.

Athéni hírek szerint Irén és Katalin görög hercegnők. György király nővérei, rövidesen Korfuba utaznak, ahol jelenleg György király üdül. Ide várják Eduard királyt is, aki több napon át György király vendége lesz.

Ellenőrizhetetlen hírek szerint Eduard király háztűznézőben jár Korfu szigeten és nem lehetetlen, hogy már mint Irén hercegnő vőlegénye távozik majd onnan. Irén hercegnő, aki 1904 január 31-én született, híres szépség.

Egyelőre nem lehet tudni, hogy abból a hírből mi igaz, mert könnyen meglehet, hogy ez is csak az utóbbi időben megújuló udvari pletykák egyike.

BUCURESTI LEVÉL

Egy állástalan pincemester viszontagságai

Soha még annyi bor nem volt romániai pincékben, mint az idén. És Mátyás János, oradeai származású pincemester mégis állás nélkül tengődik Bucurestiben. A bucuresti magyar katolikusok Str. Balasanu utcai körhelyiségében ismertem meg, amelynek a kitűnő borpancsoló művész két nap és két éjjel ingyenes szállóvendége volt, s őszintén szólva azért nem tudok szó nélkül elhaladni az ő sorsa mellett, mert mindenféle rendű és rangú, mindenféle foglalkozású sorsüldözött emberrel találkoztam már Bucurestiben, de állástalan pincemesterrel még sohase volt dolgom.

Ki hitte volna, hogy még ilyen is van? Mingyárt meg kell állapítani, hogy a kereset nélküli pincemester könnyebben viseli el a nyomorúságot, mint más. Nemcsak azért, mert nyár van, s ilyenkor minden bokor szállást ad. Hanem van benne valami elpusztíthatatlan jókedély, amivel bizonyára már akkor rendelkezett, amikor a borápolás nemes foglalkozására adta fejét, — mert hiszen hideg és sivar szívvel nem fog talán senki se vállalkozni arra, hogy egész életében a jókedv forrásánál tevékenykedjék, — de kétségtelenül erősödött benne ez a jótulajdonság a szőlők kedves lankáin és a pincék sűrű levegőjében, ahol három évtizedet eltöltött már.

Felcséggel és hétéves kislával állított be Mátyás János a katolikus kör helyiségébe, hogy szállást kérjen.

Egyesületi helyiségek gyakran változnak át Bucurestiben menedékhelyekké. Jön egy szegény, lerongyolódott, krajcár nélküli, éhes magyar ember és bebocsátást kér, legalább egy napra, kettőre, amíg annyi pénzre tesz szert, hogy valahol a város végén egy kalibát bérelhet magának...

Kinek van szíve elkergetni?

— Hát jó, — mondják neki — Két éjszakát tölthet itt. De ez a helyiség nem arra való, hogy ingyenes szállást szolgáljon. Ez egyesületi. Itt gyűléseket, előadásokat tartanak a tagok, itt szervező munka folyik, ami sok száz, sőt ezer embert érdekel. Igyekeztek tehát jó ember minél hamarabb valami megoldást találni...

Természetesen Mátyás Jánost sem fogadják éppen tárt karokkal. Nehezítette a helyzetét az is, hogy jóízű, egyszerű beszédét nem tudja olyan siránkozó hangnembe kényszeríteni, ami nyomorúságos helyzetének kellő kifejezést adhatna. Nem is hiszem, hogy célt ér, ha nincs ott a családja is: az asszony, aki kétségbeesetten tördelte kezét s a hétéves, szepegő kislát, aki megsóványodva, nagy, ártatlan szemekkel bámult a világra.

Három éjszakát a Károly-parkban töltöttünk, — magyarázta a láthatólag jobb napokat is látott pincemester, s rámutatott a család egész ingó vagyonára, amit gondosan a fal tövébe helyeztet. — Ezeket a pokrócokon aludtunk három éjszakán át a park egy eldugott helyén, ahová sikerült minden este belopakodnunk. Most azonban fellegek gyülekeznek az égre, zápor készül, s mi lesz velünk, ha ma sem jutunk fedél alá.

Csakugyan villámlott, dörgött, esteledett. Nem lehetett a szállást megtagadni. És Mátyás János, mintha ezzel végérvényesen egyenesbe jutott volna, nyugodtan és nem minden humor nélkül mesélni kezdte, hogy juthat egy pincemester koldusbotra nyár derekán, mikor kellene, hogy munka legyen elég, mert ilyenkor már javában savanyodnak a rosszul kezelt tavalyi borok.

— En már majdnem egy esztendeje itt kilódom Bucurestiben. Oradeán már nem volt keresni valóm. Gondoltam: jó az én szakmám Bucurestiben is; van itt is kezelni való bor elég, legalább is annyi, mint Ardealban; megjavítani való rossz bor pedig bizonyára még sokkal több van... Hát ebben nem is csalódtam. Csakhogy az a baj, hogy kevesen ismerik itt a pincemesteri tudomány értékét. Durva fogásokkal élnek, amelyek alig segítenek valamit a boron, vagy pedig egyszerűen nem is törek-szenek a bor megjavítására... En folyton járom a várost, s ahol nagyobb borelárusítási, vendéglőt látok, rögtön odamegyek és felajánlom a szolgálataimat. De legtöbbször valóság-szal rá kell tukmálnom a munkámat az embe-

rekre. Ha azt mondom nekik: „Beteg ez a bor, meg kell gyógyítani”. — Azt felelik. „Hagyja csak, elkél az ügy is...” Találók néha irto savanyú, förtelmesen dohos, hordószagú, virágos, csúfszínű, zavaros, meg tudom is én meg milyen rossz borokat óriási mennyiségben, úgy-hogy kis munkával vagyont érő minőség-különbséget lehetne elérni náluk. De ha ajánlkozom, csak leintenek: „Jó az ügy is. Megisz-szák az emberek ügyis...” Nagyon igénytelen itt a fogyasztóközönség...

Itt pillant be az ember egy küzködő pincemester elményein keresztül a kereskedelmi for-galom, a fogyasztás józan emberek által ke-vesebbe ismert területeire.

— De azért, — folytatta Mátyás János, — mégis akadt dolgom elég. Csakhogy becsaptak. Nem fizették meg a munkámat. S azért jutot-tam idáig. Több ezer leiem van kint pincetula-j-donosoknál, vendéglősöknél, akik azzal térnek ki a fizetés elől, hogy nincs pénz, nincs ára a bornak...

Két nap alatt, míg a kitűnő oradeai pincemester a Katolikus Kör lakója volt, megtanul-tuk a bororvoslás és borhamisítás, egyszóval a borpancsolás minden csínját-binját. Sok hun-cutsága van bizony ennek a mesterségnek, de melyik foglalkozásnak nincs huncutsága? Te-gyük csak szívünkre a kezünk.

Nem is azért mondták fel harmadnap a szállást Mátyás Jánosnak, mintha ezek miatt a mesterségbeli ravaszságok miatt a feddhetelenségre vetett hitet veszítették volna el az ille-tékesek. Az ilyesmire különben sem szabad mérget venni sohasem s még kevésbbé szabad bajba kerülni ardeali magyar embernek a be-csületesség hét próbájától függővé téve juttatni segélyt... De az egyesületi helyiséget ismét át kellett adni rendeltetésének, s az ingyenes fedél alá húzódott magyar család távozni volt kény-telen.

Megint a Károly-park felé vették útjukat a durva pokrócokkal és a jövő rettentő gondjával. A sétáterem barátságatlan szél fésülte a fákat s alig helyezkedett el megszokott helyén a kis család, esni kezdett az eső.

Hova most?

A nem jó illatú zöld házikó felügyelője hívta meg őket, húzódjanak meg ott, az eres-z alatt. És ott töltötték a hajnalig eső permetező éjszakát.

Reggel pedig kiderült, hogy a felügyelő-nök háza van. Nem is egy. S az egyik házában, kint a Vácărești-út végén, a fegyház közelében,

ahol már csak pusztá mezők vannak, — ott akadna egy üres szoba havi kétszázötven lejért. Nem is muszáj előre kifizetni. Hittelbe adja az érdemes asszonyság. Telik neki, nincs éppen rászorulva: gazdasága van ott, négy lova, amelyekkel a fővárosnak fuvaroztat, nagy kertje és néhány hold földje kicsivel odébb. Ki hitte volna egy ilyen nénirol?...

S azóta kúnt lakik Mátyás János a város végén a gazdag illemhelyfelügyelő házában s onnan kutyaagol be nap-nap mellett a városba bort gyógyítani és kenyeret keresni.

Ugy menne már vissza Ardealba. Csak ta-lálna valahol egy pincét, amely akármilyen szűkösön, de el bírna tartani egy pincemestert... (I. b.)

Huzella Odön új könyve: „A Remekmű Halála”

Huzella Odön, lapunk belső munkatársa, akinek gyönyörű, nemesveretű költeményeit, finom írásait jól ismerik és nemes valutája szerint értékelik olvasóink, — új indulással lendül most a magyar kisebbség komoly iro-dalmának roppant nehéz, küzdelmes, rögs és hálátlan útján. A cluji „Minerva” vállalat ki-adásában új könyve jelenik meg, mely „A Re-mekmű Halála” címen a kitűnő szerző művé-szeti tanulmányait tartalmazza, kozmikus egy-ségben.

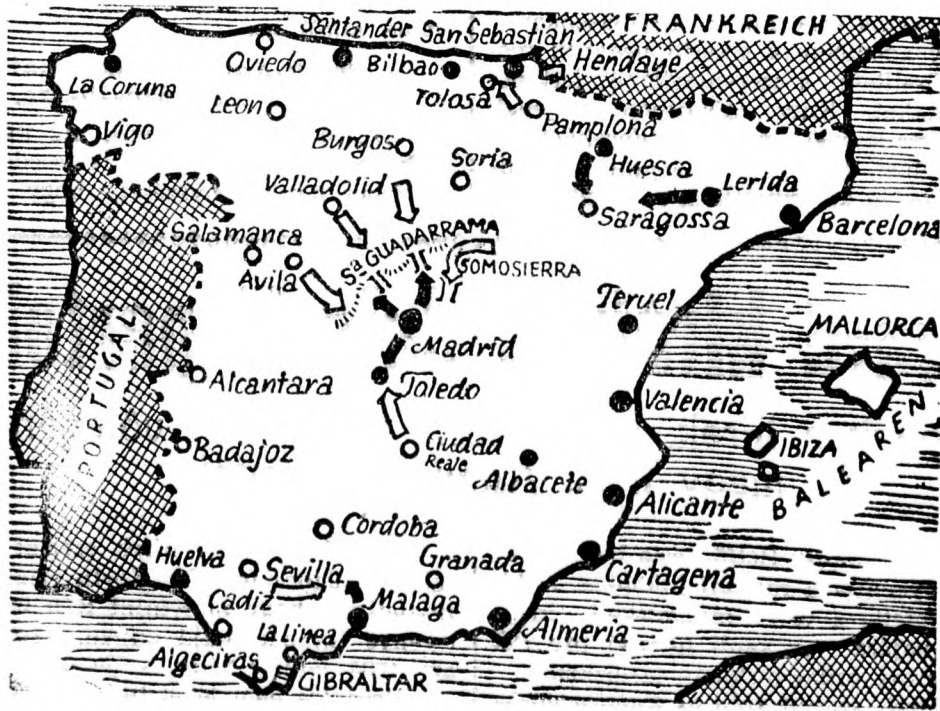
Huzella Odönről nem mindenki tudja, hogy a tollon kívül az ecsetnek meg a szín-keverő palettának is hűségese szívű, elhivatott, igaz hűvállója. Aligha találkozunk „rokoná-val”, vagy „boldog őseivel”. Az a művészi meg-látásai mindenekelőtt egyéniek. Nem járja a kitaposott utakat, még olyankor sem, amikor talán kényelmesebb volna fedeznie magát kul-turhistóriai közhelyek felelőtlenségeivel. A szerző biztos a maga ítélkezésében. Nagyon jól tudja: amit megállapít, az komoly igazság, amelyet a szakavatottság vitázhatatlan hiteles-sége támaszt alá. Nem „iskoláskönyvek” fon-toskodása és dohos bölcselkedése, ami ezekben a pompás írásokban foglaltatik, — hanem egy művészelekki ember szépséges álmódása a tökéletes szépről, jóról és nemesről.

Sok esztendő vívódásainak emészto tüze-ben izmosodott, terebélyesedett a Huzella-könyv, mely irodalmi piacunk egyik legértéke-sebb ajándéka lesz.

Maga ellen vét, aki könyvtárába nem szerzi meg. Mert Huzella Odön könyve igazi érték és becsületes tudása, gondos, kifinomodott izlésű kalauz azok számára, aki sirni tud-nak a „Remekmű” halálán és boldog örömmel fényesül szemük egy művészen tökéletes vo-nalvezetésén. Avagy egy színharmónián, amelyben a Mindenség, a Szépség s szentséges gondolata örökéletű formába teljesül.

tokaji Oláh Béla.

* A „Remekmű halála” kedvezményes, 50 lejes előjegyzési áron megrendelhető a szerző-nél, lapunk útján is.

A spanyolországi fronthehelyzet.

A fehér nyilak a főkölcsesapatok a feketék a kormányesapatok állásait mutatják. Ezeket a pontokon nagyobb hadmozdulatok vannak folyamatban. Hasonlóképpen a fehér karikák a főkölcsök, a feketék a kormányesapatok kezében levő városokat mutatják.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadói hivatal és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELOFIZETESI ÁRAK. Hétoldos: Egész évre 200 fillér, 6 hónapra 120 fillér, 3 hónapra 70 fillér.

Magyarországon: Egész évre 50 P. fillér, 6 hónapra 25 P. fillér, 3 hónapra 15 P. fillér.

Egyes szám ára 20 fillér. Vasárnap és ünnepnap 26 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PEREDI GYÖRGY**

Ciuj szerkesztő: **dr Sulyok István**

Ciuj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem ösztökölünk meg és nem adunk vissza. Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 egyenlő, London 15.41 háromnegyed, Newyork 306.75, Brüsszel 51.67 fél, Milánó 24.17 fél, Amsterdam 208.35, Berlin 123.35, Bécs — schilling 57.20, Prága 12.67, Varsó 57.70, Belgrád 700.

Sinaia-ba érkezett a kaportalai maharadzsa, akit a király lát vendégül. Bucuresti. Saját tud. Tegnap délelőtt az Orient expresszel Sinaia-ba érkezett a kaportalai maharadzsa, aki európai utazása után ezen az úton tér vissza Indiába. A maharadzsa a király vendége. Az állomáson az uralkodó fogadta s aztán a király és a maharadzsa kíséreteikkel együtt a Peles-kastélyba hajtottak.

AJÁNDÉKSORSOLÁSUNK RÉSZTVEVŐI SZIVES FIGYELMÉBE. Az ajándékközpontunkon résztvevők számára a sorsolási számokat már kiküldöttük. Ha netalán valaki nem jutott volna annak birtokába, annak szives közlését kérjük 3 napon belül, hogy ismét megküldjük azt. Azok részére, akik év elején fizették be az 1936. évre szóló előfizetési díjat és korábbi hirdetésünk alapján a mostani sorsolásunkon is részt vesznek, most nem küldtünk ki sorsolási számot, hanem nevezették ugyanazon számmal, amellyel egyszer már szerepeltek és amely alatt pontosan nyilván is vannak tartva, most is részt vesznek az ajándékozási akciónkon.

Eljegyzés. Dr Cziffra Kálmán és felesége szül. *Zathureczky* Paula fia. dr *Cziffra* András eljegyezte néhai *Mattiasich* Dezső és felesége szül. *Szmrecsányi* Sarolta leányát: Dóráttal.

Szeptember 15-én kezdődik a tanítás. Bucuresti. Saját tud. A közoktatásiügyi miniszter elrendelte, hogy az ország összes iskoláiban szeptember 15-én kezdődik a tanítás.

A világ legnagyobb robbantása. Szibériában Cseljabinszk közelében az orosz mélyépítő mérnökök olyan robbantást végeztek, amely még az amerikai robbantások mértékén is túl tesz. A robbantóanyag — mindenekelőtt dinamit — nem kevesebb, mint 1800 tonna volt. A robbantás több mint egymillió köbméter földet röpített a levegőbe 600 méter magasságra, a robbantási tölcser mélységének átlaga 20 méter volt és több mint egy kilométer hosszú. A robbantás célja a kőszénrétegek szabadabb tétele. Más eszközökkel ehhez kétesztendő munka lett volna szükséges. Az óriási mértékű robbantás idejére a lakoságnak ötkilométernyi körzetben el kellett hagynia lakását.

Gamelin tábornok hazautazott Varsóból. Varsóból jelentik: Gamelin tábornok, a francia vezérkar főnöke, hétfőn hazautazott Párizsba.

Kizárólag ház mesterek laknak a 9 milliós London Cityjében. Londonból jelentik: A londoni tanács statisztikai évkönyvének nemrég megjelent 39. száma érdekes adatokat közöl a világ legnagyobb városáról. Nagy London utcáinak hosszúsága 3667 kilométer, amelyek karbantartására és tisztántartására a múlt évben 3.601.000 fontot költöttek. Ezen az óriási utcahálózatban a város közlekedési eszközei 3890 millió utast szállítottak, mégpedig a földalatti vasutak 947 millió, a közúti villamos 1035 millió, autóbuszok 1905 millió személyt. Ebben nincs benne a fővasutak városi hálózatának az eddigi forgalma, amely messze meghaladja az említett adatokat. A legforgalmasabb pontok voltak: a „Hyde-park Szöglet” nevű tér, ahol reggel nyolc és este nyolc óra között 81.857 kocsit számláltak meg. A forgalom múlt évi adatai: 1283 halott, 54.469 sebesült. A legtöbb baleset szombaton történt, mert a hétvégi szünet-re való tekintettel szombaton az üzleteket és irodákat délelőtt zárják és a szédítő forgalom egy-két órára sűrűsödik össze. — Nagy London kilencmillió lakosa közül csak 10.377 lakik a Citynek nevezett négyzetmérföldnyi területen, ahol a világ pénzügyeit irányítják és ahol az üzleti órák alatt az emberek százezrei fordulnak meg, de állandó lakossága kizárólag házfelügyelőkből áll.

Kápolna alapkövetélel Sovatan. Sovata. Saját tud. A fürdőtelepen vasárnap üdött meg az építendő római katolikus kápolna alapkövét *Boga* Alajos kanonok, főtanfelügyelő. A kápolna százezer lelt erő telkét *Sándor* Béla földbirtokos ajándékozta. Az ünnepségen megjelentek dr *Gyárfás* Elemér szenátor, dr *Szoboszlay* László ig. tanácsos, dr *Bernády* György ny. főispán és nagyon sokan a környék földesurai közül, valamint a többi egyházak s a hatóságok képviselői. Sovata község katolikus népe, csaknem háromezren, a templomból kereszt alatt vonult a gyönyörű napsütésben a kb. két kilométerre fekvő fürdőtelepre, az ünnepségre, amely tábori misével kezdődött. A szentmise alatt a két dalárda énekelt. *Boga* Alajos kanonok a szentmise után szép beszéd kíséretében megáldotta a kápolna alapkövét. Ezután *Márton* egyet. hallgató beszélt s az ifjúság nevében ígérte meg, hogy segítenek befejezni a megkezdett munkát. Végül *Török* Mihály sovatai plébános az egyházközség és a fürdővendégek nevében megköszönte *Sándor* Bélának a telket, amire a kápolnát felépíthetik. Buzdító beszédére rögtönzött adományokból 6500 lei gyűlt össze.

Háromfelé vágják a világ legnagyobb gyémántját. Londonból jelentik: Nagyon jellemző azokra az időkre, amelyekben élünk, hogy a világ legnagyobb gyémántját háromfelé vágják. A híres *Jonker* gyémántról van szó, amelyet két évvel ezelőtt talált Dél-Afrikában egy *Jonker* nevű aranyásó, amelyet 5 millió 250 ezer frankért adott el *Winston Harry* amerikai gyémántkereskedőnek. *Winston* két év óta hiába keresett vevőt a gyémántra. Így elhatározta, hogy szét darabolatja a drágakövet, amely 726 karátos rekordnagysággal büszkélkedhetett. Háromfelé vágatta a gyémántot. Ez a művelet végtelenül nehéz és kényes technikai operáció volt és ezt az operációt egy belga specialista gyémántkőszőrűs, fia segítségével, a legteljesebb sikerrel végezte el.

* Öregemberek betegségeinél és neurasténiások bajainál reggelként egy-egy kis pohár természetes „*Ferenc József*” keserűviz sokszor igazi jótétemény! Az orvosok ajánlják.

Az utcai suhancok a vonat alá kergették egy idegbeteg leányt. Secunei községben a csendőrség jelentése szerint *Hunyadi Eszter* 18 éves idegbeteg leányt az utcai suhancok addig gunyolták, kergették, állítólóg kövel is dobálták, míg a szerencsétlen, végsőkéig felzavartva, a vonat alá vetette magát. A leány állandó gunyoltábjára volt az éretlen suhancoknak. Hétfő este éppen a vasutállomás felé tartott *Hunyadi Eszter*, amikor találkozott egy társasággal, akik elkezdtek csufolni és bszontani. A leány menekülni igyekezett a gunyolódók elől az allomas-hoz, azonban a gunyolódók ide is követték s úgy felzavarták, hogy felindultságában a Satu-Mare felől éppen akkor befutó személyvonat elé vetette magát. A szerencsétlen leányt borzalmasan összeroncalták a vonat kerekei, feje súlyosan megsérült és bal karját többi lemetszettek. Munkatársunk felkereste az oradeai kórházban s az orvosok szerint, ha meg is marad, amire még van remény, egész életére nyomorékká lesz. A szegény *Hunyadi Eszter* ezzel szemben azt mondja munkatársunknak, hogy családi veszekedések vitték végzetes tetterre. Ez a vallomás persze nem fogadható el. A leány családja nagy szegénységben él s a jótékony-célú egyesületek és jószívű emberek könyöradományaira vannak ráutalva.

Lefejezték a bonni gyermekrablót. Berlinből jelentik: Bonnbán végrehajtották az első halálos ítéletet, amelyet gyermekrablás miatt hoztak. *Giese Hans Eduard* 32 éves bonni lakos június 16-án elhurcolt egy tizenkét éves kislányt s nagyobb váltságdíjat próbált kizsarolni a szülőktől, akiket azzal fenyegetett meg, hogy ellenkező esetben borzalmasan megkínozza a kislányt és elteszi láb alól. A bonni esküdttörőtség gyermekrablás és zsarolás büntette miatt fővesztés általi halálra ítélte. *Hitler* kancellár nem élt kegyelmi jogával, a gyermekrablót szerdán reggel a bonni törvényszék udvarán lefejezték.

A Mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedése

Az Isten szolgájának, *Emmerich Anna* Katalinnak látomásai szerint.

Feljegyezte *Brentano Kelemen Fordította Kertész Kálmán*

Ara 130 lei és portó

Kapható könyvosztályunknál

Református lelkészválasztás Satu-Maren. Saját tud. Debreczeny István református lelkésznek Timisoarára való eltávozásával megüresedett lelkészi állásra kedden tartották meg a pótválasztást, amelyen 468 szavazattal *Kiss Bertalan* oradeai lelkész választották meg *Mogyorós Sándor* boghisi lelkésszel szemben, aki 373 szavazatot kapott. Amennyiben nem fellebbezik meg a választást, az új lelkész 15 nap múlva elfoglalja állását.

Megette a disznó a gyermeket. Timisoara. Saját tud. *Criciova* községben *Papadinec Anna* 44 éves asszony hathónapos csecsemőjét a szoba padlójára tette s aztán átment néhány percre a szomszédba. Amíg távol volt, az egyik sertés, a rosszul becukott ajtón bement a szobába és a csecsemőt a szó szoros értelmében felfalta. Amikor az asszony visszatért s meglátta mi történt, borzalmas sikoltással a kutba akarta vetni magát, de a szomszédok megakadályozták. Az anya ellen gondatlanság címér megindul az eljárás.

Egy terhelt család tragédiája. Lugoji. Saját tud. Megdöbbentő öngyilkosság tartja izgalomban a város lakosságát. *Ozv. Schmidt Ilona* ismert lugoji asszony előbb zsirosszódával megmérgezte magát, aztán felakasztotta magát az ablakfélfára. Mire a szomszédok ráakadtak, már halott volt. *Ozv. Schmidtné* néhány év előtt vesztette el férjét és leányát. Mindketten önkézzükkel vetettek véget életüknek. Az idegbeteg családból csak *Ozv. Schmidtné* maradt, aki ugy-látszik szintén súlyos idegbeteg lett az őt ért súlyos csapások alatt.

FELFORDULT EGY AUTÓBUSZ: KÉT HALOTT, TIZ SÜLYOS SEBESÜLT. Bucuresti. Saját tud. A moreni országúton autószerencsétlenség történt. Egy autóbuzs, amelyben 36 utas ült, s amelyet egy *Anton Stefan* nevű sofőr vezetett, a lejtős uton fékhiba miatt hátulról nekiment egy parasztszekernek és belefordult az árokba, ahol kétszer is meghegyergőzött. Tíz utas súlyosan megsebesült, kettő közülök haldoklik.

A floridai csatorna. A Floridai-csatornát, amely a Szuzei-csatorna és a Panama-csatorna mellett e nemben az emberi zseni harmadik legnagyobb műve lett volna, nem fogják megásni. Az eddigi munkálatokra több mint ötmillió dollárt költöttek. *Vandenberg* michigani szenátor kifejtette a kongresszus előtt, hogy ha folytatnák a munkát, az esőviznek a csatornába való szivárgása kiszáritaná Florida talajának sziklás rétegeit s Florida növényzete elszáradna. A kormányzat hasonló értelemben nyilatkozott. A 78 esztendő *Fletcher* floridai szenátor, akitől a csatorna megépítésének eszméje származott és aki a csatorna megépítésének gondolatát 1909 óta szorgalmazta a szenátustól, hiába tett a kongresszus előtt utolsó erőfeszítést: a képviselőház elutasította a hitel megszavazását az építési költségekre. *Fischer* a szavazat eredményének kihirdetésekor szivrohamot kapott és ez a roham megölte. Másnap a szenátus a gyász jeleül felfüggesztette ülését, utána azonban hozzájárult a képviselőház elutasító javaslatához. Így el lehet mondani, hogy a Floridai csatorna és bajnoka, *Fletcher* szenátor egyidőre haltak meg.

Uj betegség Indiában. Az *Indian Medical Gazette* legutóbbi száma egy új betegséget ír le, amely először a mult karácsony idején jelentkezett Kalkuttában. Az új betegséget egy állandó szimptóma jellemzi: az egyik, vagy mind a két láb viszketése, legtöbbször a nagy lábujjra lokalizáltn. Ez a szimptóma bengáliai nyelven: jhin-jhin, adta a betegség nevét is. A többi szimptóma: a fejtetőn nyomás érzése főfájás kíséretében, vagy anélkül és az egész test reszketése. A reszketés rendszerint a kezeltés megkezdéséig tart. A helyi közhit azt tartja, hogy a betegség oka a vérnek a végtagokba és a fájba való tödulása s a kezelés célja ennek a folyamatnak a megfordítása. A beteg férfit vagy nőt többnyire férfit, erősen körülámasztják, hogy el ne essék és hideg vizet öntsenek a fejére. A betegséget sokszor tüdőgyulladás komplikálja, amely azonban a kezelés következménye is lehet. Egyéb súlyos komplikációk: gutaütés, agyhártyagyulladás, váll kificamodása. A betegség hirtelen lép fel és úgy látszik, legtöbbször azokat támadja meg, akik tömeg közs szorultak, vagy zárt nyilvános helyeken tartózkodtak, ahol romlott a levegő. A betegséget sokszor összetévesztik agyvelőgyulladással, agyhártyagyulladással vagy a paralízis progressívával. De a kalkuttai legnagyobb kórházban mezállapították, hogy ez a betegségi állapot kétségtelenül egy tudatlan és befolyásolható tömeg kollektív szuggesztíója. A kuruzslók természetesen alaposan kihasználják az új betegség teremtette lehetőségeket s a szélhámosok is mindenféle orvosságot és a bajt megelőz: szereket adnak el tömegesen. Az orvosok meglehetősen blamálták magukat, komolyan véve ezt a betegséget, nem ismerve föl benne idejében a tömegszuggesztíót. Az új betegségtől való rettegrésre jellemző, hogy Kalkuttában négy benszültöt késsel halálra szurkált egy békés járókelőt, aki abba a gyanuba keveredett, hogy jhin-jhin beteg.

* **Pályázat tanítói állásra.** A deji — Jud. Someș — római katolikus egyházközség iskolaszéki elnöksége az elemi iskola második tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom havi 1800 lei. Pályázati határidő 1936. augusztus hó 25. Dej, 1936. aug. hó 11-én. Dr. P. Vitéz Berárd iskolaszéki elnök.

Erélyes rendszabályok a kontárok ellen. Timisoara. Saját tud. Az új ipartörvény alapján a Munkakamara elnöke a munkaügyi felügyelőséggel karöltve kiméletlen hadjáratot indított az utóbbi időben feltűnően elszaporodott kontárok ellen. Ugy a városban, mint a községekben sorozatosan tartanak szigorú razzziákat. Legutóbb Becicherecul mic községben három asztalosműhelyt, egy kovácsműhelyt, egy bogárnárműhelyt, egy férfi- és egy női szabóműhelyt zártak be, mert nem volt iparendélye. A műhelyk mindaddig zárva maradnak, amíg tulajdonosaik ki nem váltják iparendélyeiket. A Munkakamara egyébként közli, hogy a kontárok ellen kiméletlenül járnak el. Ellenük a legstürgebbben lefolytatják a vizsgálatot és nemcsak a kontárokat, hanem megbízóikat is szigorúan megbüntetik.

Sakk-olimpiász. Münchenből jelentik: Az itt folyó sakk-olimpiász hétfői, első napján a verseny állása a következő: Csapatversenyben: Dánia—Izland 5:3. Ausztria—Lettország 4 fél:3 fél; Németország—Hollandia 5 fél:2 fél; Lengyelország—Franciaország 7 fél:fél; Jugoszlávia—Svájc 7:1. Svájc—Csehszlovákia 4:4. Románia—Bulgária 5:3. Olaszország—Norvégia 4 fél:3 fél; Magyarország—Észtország 5:3. Brazília—Finnország 4:4.

* **Felvétel az oradeai Szent József fiúnevelő intézetbe.** A miniszeri jóváhagyással működő Szent József fiúnevelő intézet felvesz még az elemi, Gojdu-liceum román és magyar tagozatára és kereskedelmi iskolába járó rendez bentlakók növendékeket. A gondos felügyelet és lelkiismeretes naponkénti többszöri csoportos és egyéni tanítás biztosítja a lelki fejlődést és szép tanulmányi eredményt, a tágas udvaron felállított modern tornaszerek, állandó orvosi ellenőrzés, jó és bőséges táplálkozás pedig a testi fejlődést. Érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást a Szent József fiúnevelő intézet igazgatója Oradea, Str. Brătianu No. 7.

Sighisoaranál kettészakadt a tehervonat s egy ingyen utazó gyermek lábát összetörte. Bucuresti. Saját tud. A Brasov és Sighisoara közötti vasúti vonalon Homorodnál hétfőre virradó éjjel vonatösszeütközés történt. Egy 50 vagonból álló tehervonat, amelyet két mozdony húzott, illetve tolt, kettészakadt s a hátsó rész beleszaladt az elsőbe. Nyolc vagon összezúzódott. Egy gyereket, aki potyautasként utazott az egyik vagonon, tört lábakkal szedték ki a romok alól. Másnak nem esett baja. A vonal annyira megrongálódott, hogy hétfőn délelőtt 11-ig csak átszállással lehetett közlekedni a vonalszakaszon. A reggeli vonatok pedig három óras késéssel érkeztek be Bucurestibe.

A fotóriporter, — az olimpia névtelen bajnoka.

Az olimpiai játékok alatt nemcsak a versenyzők, hanem a fáradhatatlan fotóriporterok is állandó munkában voltak. Még a legizgalmasabb versenyeknél sem tartózkodtak egy pillanatra sem készülékük mellől.

A legolvasottabb könyv — a biblia. Könyvtár szabad ég alatt, — ezt Budapesten már régóta ismerik, mert az Állatkertben van a látogatók számára kölcsönkönyvtár. Külföldi utasok most érdekesrítkaságnak mondják azt a könyvtárat, amelyet a newyorki Bryant-parkban nyitottak meg, amely rendelkezésre áll azoknak, akik a szép sétát még kellemes olvasással akadják tetézni. A munkanélkülek javára fordítandó tíz cent ellenében a szabad ég alatti könyvtár a szórakoztató olvasmányon kívül még könyvelmes kerti heverőszéket is felajánl. A kereslet egyre növekszik, különösen sok az igénylő vasárnapokon, főként az alsóbb néprétegek és az öregek sorából, mert a fiatalság előnyben részesíti a sportot. Statisztika készült a kölcsönvett könyvekről is. A keresett művek élén a — biblia áll, közvetlenül utána az Amerika bünei című detektívregény-sorozat következik, majd pedig a pszichológia alapelemel című könyv. A klasszikusokat nem kedvelik: Dickens összes műveinek húsz kötetére eddig nem akadt igénylő s Goethe iránt sem mutatkozott érdeklődés, noha a park közepén ott áll a nagy német költő szobra.

Ph. Bottome:

Az orvosok

című világhírű regénye a könyvpiac legnagyobb sikere.

Ara: 126 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Az ismeretlen öngyilkos. Säcueni. Saját tud. Jelentettük tegnap, hogy vasárnap este a közég alatti pályakanyarban (azon a folyón, ahol a közelmúltban már két öngyilkosság történt) a fűzfabokrokhoz egy kabát nélküli, mezítelű 18—20 év körüli fiatalember ugrott a vonat elé, amely lefejezte és darabokra tépte. Az öngyilkos kiltét meg nem tudták megállapítani. A csendőrség fényképfelvételeket készített a hullarészekről. A szerencsétlen fiatalember végzetes tette előtt Säcueniben egy vendéglőben sörözött, aztán megebédelt, finom cigarettákat és málnaszörpöt rendelt. Amikor fizetésre került a sor, kiderült, hogy nincs pénze, hanem 170 leit kivevő adóssága fejében kabátját, kalapját és oszmáját a vendéglősnél hagyta zálogban. Azt mondta, hogy egy rokonától pénzt kér kölcsön s a zálogtárgyakat kiváltja. De úgy látszik csak utójára akart jóllakni, mert a vendéglőből végzetes tetteinek színhelyére indult. Személyazonosságát még nem sikerült megállapítani.

Az ir lovasok. Az irlandi hadsereg lovaskülönítménye a világ valamennyi lovasversenyén aratott annyi briliáns győzelem után most megnverte Londonban az V. György-kupát is. Ez a győzelem újra behozovította, hogy ezidő szerint az írek a lovasmérkőzéseken verhetetlenek. Az írek ezt a fölényt nagy részben egy orvosnak Rodzianko ezredesnek köszönhetik. Rodzianko régebben az orosz cári hadsereg egyik legkiválóbb lovasúzója volt. Az ir szabadállam katonai lovassági iskoláját hat esztendőn keresztül vezette. V. György, aki nagy bámulója volt az ir lovasságnak, kevéssel halála előtt így nyilatkozott: — Ugy látszik, hogy ma kozákokat a Far West cow-boyait és az íreket kell a kentauroknak tartani.

Budavár visszafoglalásának 250-ik évfordulója. Budapestről jelentik: Nagy pompával készül a főváros Buda visszafoglalásának két-százötvenéves fordulójának megünneplésére. Az ünnepségek sorrendjét falragaszokon tudatták a közönséggel és hivatalos kommunikét is adták ki arról, hogy a történelmi évfordulót miként fogják megünnepelni. Szeptember 1-én kezdődnek az ünnepségek. Emlékkiállítás lesz, amelyet Hóman Bálint kultuszminiszter fog megnyitni. Szeptember 2-án reggel kilenc órakor hálaadó szentmise lesz a budavári koronázó főtemplomban, amelyet a hercegprimás pontifikál. Istentisztelet után féltizenegy órakor az egyházi méltóságok, a kormány tagjai, az országgyűlés, a külképviseletek, az 1886. évi ostromban résztvettek leszármazói s a különböző küldöttségek, a Bécsikapu-téren gyülekeznek a visszafoglalás emlékművének és a hősök emlékművének felavatására. Ideérkezik a kormányzó, aki elvonul a fogadására kirendelt díszszázad előtt és koszorút tesz a visszafoglaláskor elesett budai basának a várban levő emlékművére a bécsi kapu téren. Innen arra a helyre vonul a menet, ahol az ostrom alkalmával egy győrt hajdu először tűzte ki a Szűzmáriás zászlót. Másnap a Magyar Tudományos Akadémia díszközgyűlést tart.

* **Az asszony kötelessége** törődni azzal, hogy bélműködése rendben legyen, amit pedig úgy érhet el, ha naponta reggel éhgyomorrra egy fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik, amely enyhén és kellemesen pontosan és biztosan szabályozza az emésztés folyamatát. Az orvosok ajánlják.

Lerombolják Budapesten az Orczy-házat. Budapestről jelentik: Végre eltűnik Budapest egyik legrégebbi és legnagyobb kiterjedésű bérháza, a Károly körüti Orczy-ház, amely valamikor arról volt nevezetes, hogy tulajdonosainak óránként egy 20 koronás aranyat jövedelmezett. Az építkezést részletekben fogják lebontani, mert gondoskodni kell arról, hogy a sok évtizedes cégek, amelyek között olyan is van amely már több, mint száz éve talál otthon az Orczy-házban, mint például az Orczy kávéház, fedél nélkül ne maradjanak. Az Orczy-ház helyén 14 hatalmas bérpalota fog állni és az elsőnek építését már november elsejével meg is kezdik. Az építkezés öt év alatt fog lefolyni és eddig november elsejére felmondották a Károly körüti üzlethelyiségeket és lakásokat. Folytatólag történtek már felmondások 1937 májusára és novemberére is és továbbra is félévenként mondanak fel az Orczy-ház lakói egy-egy részének. A Károly körüti a gyalogjáró és a villamosok járdaszízeit közötti részen üzletházat épít az Orczy-ház tulajdonosa, a Helvétia Rt és ebben az üzletházban találnak otthonra ideiglenesen azok a kereskedők, akik az Orczy-ház helyén építendő palotában akarnak a jövőben is üzlethelyiséget bérelni. Az építendő tízennegy bérháza máris jelentkeztek vevők, mert ezek az épületek harmincéves adómentességgel bírnak, a város legforgalmasabb helyén fekszenek és ma már biztos, hogy az egész környéknek külső megjelenése előnyösen meg fog változni. Rövidesen bontásra kerül a város tulajdonát képező Károly körút 15. szám alatti ócska bérház is, amelynek helyén fog nyílani a Madách Imre sugárút és a városházának régi és elhanyagolt Károly körüti frontja is eltűnik.

Amerikai egyetemi tanárok érkeznek Bucurestibe. Saját tud. Az amerikai egyetemi tanárok egy 34 tagú csoportja érkezik augusztus 20-án Romániába. A határon, Tighinán román egyetemi tanárok küldöttsége fogadja őket.

Nyolcemeletes bérpalota, 400 öröklakás és egy sereg új felhőkarcoló épül Budapesten. Budapestről jelentik: Az utóbbi évek viszonylagos lakásbőségével szemben ma már észrevehető lakáshiány van és mind nehezebb megfelelő lakást találni. A hiány főként kisebb, egy- és kétszobás lakásokban érezhető, annak ellenére, hogy az új házakban főként ilyeneket építettek. Az új kislakások ma már mind bérlőre találtak és ennek következménye az, hogy a régi házakban is körülbelül 20 százalékkal drágultak a kisebb lakások bérei. Ma is üresen áll ugyan a fővárosi lakások 3 százaléka, ez azonban csak statisztikai szám, mert ebbe a kimutatásba beleszámít az a sok, teljesen használhatatlan otó is, amit lakatlanok tartanak nyilván a hatóságok. A lakások iránti fokozott keresletet első sorban az idézte elő, hogy a javuló gazdasági viszonyok következtében igyekeznek az albérletben lakó fiatal házaspárok saját otthonhoz jutni. A Szemere-utcában, az Úgyvéd Otthon hétmeletes palota építkezését is rövidesen megkezdik és nyolcemeletes bérház építése kezdődik meg a jövő héten a Pozsonyi-úton, az új Lipótvárosi-park mellett. Ez a hatalmas bérpalota, mely az első nyolcemeletes bérház lesz Budapesten, a Groedel-féle telken épül. Ugyancsak ennek a bérpalotának a szomszédságában november 1-ére készül el két hétmeletes bérpalota. A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetésége kebelében társasházépítő csoport alakult, amely a fővárostól kért telket arra a célra, hogy 400 öröklakás céljára alkalmas társasházcsoporthoz építsen. A főváros szociálpolitikai bizottsága a telek átengedése mellett határozott erre a célra a Szent Imre herceg utja, Tas vezér-utca, Diószegi-ut. Vincellér-utca által határolt területet jelölte ki.

PÁLYÁZAT

római katolikus kántortanítói állásra: **Tiream** (jud. Salaj). Az állás ideiglenesen lesz betöltve, 1936 szeptember 1-től 1937 szeptember 1-ig. Javadalma: a) 18 és fél kat. hold föld, melyből az őszi vetés feles gazdálkodásnak van; b) 4 köblös legelő; c) 18 köblös párbérbuza; d) 6 köbméter tűzifa beszállítva; e) körülbelül 800 tőke szőlő; f) stóla; g) lakás: 2 szoba, konyha, kamara és melléképületek. Német képesítésű és német—magyarul kántoroskodók pályázhatnak. A megválasztott kántortanító köteles mindenben az egyháztanács-iskolaszék utasítása szerint végezni teendőit. Pályázati határidő: augusztus 23. déli 12 óráig. Az *iskolaszék* Tiream (jud. Salaj).

K. Kuliffay Mihály esp.-plébános.

SPORT

Rekordozón az országos úszó-bajnokságokon

Nagyszerű formában vannak a székely úszók. Aranyossy két rekordot is úszott háton

Efőtáblól jelentik: Az országos úszóbajnokságok első napján, vasárnap tíz számot bonyolítottak el. A versenyeken a targonmuresi sportegylet uszói vezérkedtek, akik a legtöbb számban megnyerték a bajnoki címet. Az első nap erős küzdelmeket hozott, öt számban új rekord született. Egy hatodik rekordot is felállítottak, ezt azonban nem bajnoki számban. **Eredmények:**

800 m. gyors: 1. Kelemen (MSE) 11 p. 52 mp. Román rekord. 2. Daróczy (MSE) 12 p. 12 mp., 3. Bundiálek (KAC) 6 p. 39 mp.

100 m. hát: 1. Aranyossy (Vasas) 1 p. 20.2 mp., 2. Fischer (ILSA) 1 p. 24.6 mp., 3. Fejér (U) 1 p. 24.6 mp.

100 m. mell: 1. Gherman (CFR Buc.) 1 p. 21.1 mp. Román rekord. 2. Fischer (ILSA) 1 p. 21.3 mp. 3. Némtescu (CFR) 1 p. 24.6 m.

400 m. gyors: 1. Kelemen (MSE) 5 p. 34.4 mp. Román rekord. 2. Daróczy (MSE) 5 p. 42.6 mp. 3. Bundiálek (KAC) 6 p. 04 mp.

4x100 m. gyorsstaféta: 1. MSE (Dienes, Békési, Tóth, Kelemen) 4 p. 25.5 mp. Román rekord. 2. ILSA 4 p. 36.6 mp. 3. KAC 4 p. 52 mp. A targonmuresiek 1 p. 06.4 mp-es átlagu

rekordja kitűnő teljesítmény.

4x200 m. gyorsstaféta: 1. MSE (Tóth, Dienes, Daróczy, Kelemen) 10 p. 19 mp. Román rekord. 2. ILSA 11 p. 53 mp. 3. KAC 12 p. 25.5.

NŐI SZÁMOK

100 m. gyors: 1. Ballóné (U) 1 p. 27.5 mp. 2. Raffael (ILSA) 1 p. 33.7 mp. 3. Oroszné (U) 1 p. 43.3 mp.

2 m. mell: 1. Perlaki (MSE) 3 p. 38.3 mp. 2. Oroszné (U) 3 p. 41 mp. 3. Kassovitz (CFR Buc.) 3 p. 43.8 mp.

100 m. hát: 1. Koha (MSE) 1 p. 41.7 mp. 2. Leibovits (ILSA) 1 p. 43.2 mp. 3. Perlaki (MSE) 1 p. 43.3 mp.

3x100 m. vegyesstaféta: 1. MSE (Perlaki, Koha, Szatmári) 5 p. 04.3 mp. 2. Universitatea, 3. ILSA.

A 200 m-es férfi hátúszásban, amely nem bajnoki szám, Aranyossy (Vasas) 2 p. 52.4 mp-vel új román rekordot állított fel.

A versenyek után a KAC vízipólcsapata barátságos mérkőzésen 4:4 (3:1) arányban eldöntetlenül játszott a Viforul Dacia együttesével.

Budapesten nagy ünnepléssel fogadták a hazatérő olimpikonokat

Budapestről jelentik:

Kedden délelőtt érkeztek Budapestre az olimpiai játékok magyar résztvevői. A székesfőváros közönsége ünnepi díszöltölt és zászlóerdővel fogadta a nagyszerű bajnokokat, valamint azokat a győzteseket is, akik második-harmadik helyezést nyertek a világraszóló hatalmas küzdelemben. A Keleti pályaudvar környékét, a Baross-tér, a Kerepesi-ut, az utcák torkolatait valóságos néprengető özönlötte el. Mindenki jelen akart lenni az olimpiai csapat érkezésénél, hogy egy kézzorítással, egy szerénykedő simogatással, vagy legalább egy hódoló „Huj-huj, hajrá!”-val rója le hálját, örömet, szeretetet azoknak, akik tíz bajnokságot, sok egyéb sikert és megbecsülést verekedtek ki.

A kirendelt lovas és gyalogos rendőrség alig tudja az óriási tömeget fékentartani. Minden ponton percenként ismétlődik a lelkesedés hangos kifejezése és a környék minden táján másodpercenként rajongó lelkesedéssel zúg fel a Berinben is annyira népszerűvé vált diadalmas kiállítás:

— Huj, huj, hajrá!

Budapesten most nincs komoly munka. Mindenki az olimpiai győzők ünneplésének és szeretetének él. Kis hivatalnoklányok rabszolgagisztenciájukat kockáztatják, — de mégis elszöknek az irodából, hogy megöleljék Csák Ibolyát, a verőfényes lelkű, kedves kis bajnoknőt, aki olyan ügyefogyottan „mondta be” Berlinből, hogy:

— Boldog és büszke vagyok! Az uram pedig biztosan összetörte örömeiben a rádiót, amikor megtudta, hogy olimpiai bajnok lettem.

Halló, halló!

A magyar rádió mikrofonok és hangszórók egész arzenálját állítja szolgálatba, hogy a diadalmas „beérkezés” örömdetes tényét tudassa a világgal. Előbb a házi „szpiker” jelent. Nem megy jól. Könnyhullásig meghatott, csaknem idegbeteg. Mégis eldadogja:

— A vonat már a bejáratnál váltón halad át. A mozdony köhög, mint rendszeren De most új hangok is vannak. Egy ország, egy nép, egy akarás szíve hangosan, boldogan, örömdetesesen dobog...

— A hatalmas gép már csaknem előttem van. Szügyén az olimpiai ötös kör. De virágrengeteg borítja acélbordázatát és az egész úgy hat, mintha boldog nász „álmovonata” volna.

Zaj, nyüzsgés, fészkelődés... jelző csengettű... Félzavak... Kiabálás... Izgalom... És a mozdony pőfékel... Halljuk a mikrofonban.

Boldog érkezés.

Befut a vonat. Elsőnek dr. Kelemen Kornél száll ki. Lelkes éljenzés, meg az elmaradhatatlan „huj-huj, hajrá!” A közönség ekstázisa minden mértéket meghalad.

Csik Ferenc hozza az olimpiai zászlót.

Most azonban szinte elnémul az ünneplő tömeg. Mert Csik Ferenc — az úszóbajnok — lép ki a Pullmann-kocsiból és valami egészen alázatos szertartás-félével magasra tartva viszi a megkoszorozott magyar olimpiai zászlót.

A koszorús zászló mellett egy másik: ez a hölgybajnok viszi. Mindkettőt meghajtják az ünneplőközönség előtt és a rádió „beszélője” így szól:

— Régen látott gyönyörűségeket élünk át és kezdünk megint büszkének lenni, hogy magyarok vagyunk...

A lelkesedéssel agyonfűtött tömeget a legnagyobb erőfeszítéssel is alig bírja fegyelmezni a tapintatos, de erélyes pesti rendőr. Nem olyan könnyű ez a feladat, mert a közönség követelőkzik, erőszakoskodik, hogy a bajnokok közelébe jusson.

Regény,

mely valóban megtörtént esetet ír le:

Spilmann S. J.

A gyónási titok áldozata

cimmal jelent meg.

Ara 110 lei és portó

Megrendelhető könyvosztályunknál

A bekötött fejű *Haranghyt* csaknem szét-szedik.

Hivatalos fogadtatás.

Iszonyú bajok vannak. A rendőrök feladják az iramot, melynek az volna a célja, hogy helyet csináljanak a felvonuló csapatnak. Végre felzendül a rézfúvósok hangszereinek a Himnusz. Pluhár fáradtan konferál, de elmondja, hogy

diadalmenet volt az olimpiai győzők útja, — német földön, Ausztrián és a magyar ugaron át. Földművesek, gyárrak munkásai, nők férfiak a legszebb mezei virágok üszét, szépségét és illatát áldozták.

Az olimpiai koszorús zászló meghajolt.

és Hóman Bálint kultuszminiszter, meg Szende Károly polgármester köszönte meg az olimpikonoknak, hogy méltón képviselték a magyar nevet és rengeteg dicsőséget szereztek.

A Himnusz zendül fel ismét és a nagy berlini diadal hősei elvonulnak a Hősök emlékművéhez.

Az Egyesült Államok atlétái biztosan győztek Anglia ellen

Londonból jelentik: Az olimpiai játékok befejeztével a Brit Birodalom és az USA atlétikai versenye a White-City stadionban 90.000 főnyi közönség előtt pergett le. Az USA győzött 11:3 arányban.

A 4x800 yardos stafétában az USA győzött 7 p. 35.8 mp. világrekorddal. A 4x100 yardos stafétát is az USA nyerte 37.4 mp-cel. A hárommérföldes futásban Lovelock Új-Zéland győzött 14 p. 14.8 mp-vel. További eredmények: sulydobásban Francis USA 15.89 m. 110 m-es gátfutás Towns USA 14.4 mp. 4x440 yardos stafétában Anglia 3 p. 10.6 mp (világrekord). Kalapácsvetésben Dreyer USA 51.11 m. Magasugrásban Al Britton USA 201 cm. Rudugrásban Meadows USA 430 cm. Távolugrásban Brooks USA 765 cm. Gerelyvetésben Courtwright, Kanada 66.30 méter.

Kolping—Vestul 1:1 (0:1). Oradea. Saját tud. Vasárnap találkozott a két csapat a Rhédey-kerti pályán. A Kolping nem vette valami komolyan a játékot, az első félidőben s a Vestul ki is használja és megszerzi a vezető gólt. A második félidőben aztán a Kolping kicserél néhány játékost s állandóan támadja a Vestul kapuját. Végre a mérkőzés harmincadik percében Sándor átadásából Szlovák hatalmas húszméteres bombájával, megszerzi az egyenlítő gólt.

Lengyelország—Magyarország 5:0. Varsóból jelentik: A lengyel-magyar teniszmérkőzés 5:0 arányú lengyel győzelemmel végződött. A magyar csapatban Dallos és Szizeti játszottak. Szizeti teljesen formán kívül van.

Vasas—Sácueni SC 1:1 (1:0). Sácueniben játszották le a barátságos mérkőzést, amely 1:1 arányban döntetlenül végződött. A sácueniek gólját Balogh lötte. Jó bíró volt Réder Oszkár.

Az Északi Liga új vezetősége. Clujról jelentik: Az Északi Liga rendes évi közgyűlésén a következőket választották be a liga intézőbizottságába: Baleanu őrnagy, Bogoevici alezredes, Paál Elemér, Ciurel Ilie. Pótagok: dr. Huza, Adam Popa, Rimóczy. Ellenőrök: Szűcs Elemér, C. Darabant, dr. Banu. Helyettesek: Szele Márton, Czinczár Imre.

Döntetlenül végzett a magyar amatőr labdarugó válogatott. A magyar amatőr labdarugó válogatott dániai portyája első mérkőzésén 1:1 (1:0) arányban eldöntetlenül végzett Seeland ezüstségi válogatottjával.

Japán atléták Magyarországon. Budapestről jelentik: Japán atléták indultak vasárnap Budapesten. A csapat legnagyobb nevei a hármasugró világrekorder Tajima és az olimpián ezüstérmét nyert rudugró Nishida voltak. Tajima nagy csalódást okozott. 15 m-et sem tudott ugrani, Nishida ezzel szemben szépen szerepelt. **Eredmények:** 100 m.: 1. Kovács 10.6 mp. 2. Szakaki japán 10.8 mp. 400 m.: 1. Kovács 49 mp. Rud.: 1. Nishida japán 420 cm. 2. Bácsalmási 380 cm. Bácsalmási nem tudott tovább ugrani, mert az első 4 méteres kiüszénél eltört a rud alatta. 110 m. gát: 1. Murakami japán 15.2 mp. 400 m. gát: 1. Fukuda japán 56.2 mp. Kovács nem indult. Hármas: 1. Tajima japán 14.48 m. 2. Somló 13.85 m. 800 m.: 1. Tomie japán 1 p. 57.8 mp. 2. Istenes 1 p. 58 mp. 5000 m.: 1. Simon 15 p. 16.8 mp. Gerely: 1. Makkay 59.50 m. 2. Ueno japán 58.90 m. Svéd-staféta: 1. Magyar vegyes 1 p. 59 mp. 2. Japán 2 p. 02.8 mp.

KÖZGAZDASÁG

AZ ŐSZI SZÁNTÁSRÓL

Régi közmondás, hogy az őszi gabonánál: anány szántást ad az ember, annyi zsák gabonával lesz több. Lássuk tehát, vajon hány szántást, milyen talajmunkát célszerű az őszi gabontvetés előtt elvégezni.

A talaj előkészítése a különböző növények befogadására nem olyan egyszerű, mint ahogy azt sokan elképzelik és általában azt gyakorolják. A termőföldet, még ha semmivel sincs bevetve, ne tekintjük holt tömegnek, mert abban arasznyi mélységben sok, sok apró élőlény nyúzó. Ezek az apró, úgynevezett *talajbaktériumok* szabad szemmel nem is láthatók, csak erős, 500—1000-szeres nagyításban. A rendeltetésük pedig az, hogy talajban lévő oldhatatlan tápanyagokat a növények gyökerei által könnyen felvehető tápanyagokká tegyék és hogy a levegőben lévő nitrogént lekössék a növények számára. A talajélet segíti elő a föld beérését. Mint minden élőlénynek a talajban élő apró szervezeteknek is három dologra van szükségük: melegre, levegőre és nedvességre.

A meleg évszakokint váltakozik. A talajélet tavasszal az első tavaszi meleg napokon kezdődik, legfokozottabb nyáron, ősszel pedig lassan beszünteti működését. A levegő behatolását mi segítjük elő a szántással és más talajmunkával. A nedvességet pedig, ami a száraz éghajlatunknál a legfontosabb, szintén mi kell, hogy biztosítsuk a szántás azonnal elboronálásával. Kivéve az őszi mély szántást és a további talaj porhanyításokat. A talajban élő apró szervezetek a gazda ingyen napszámosai, amiért mindenkor úgy műveljük a talajt, hogy a fenti kedvező életviszonyok közt azok fejlődésében fennakadás ne álljon be.

A legelterjedtebb őszi gabonánk a búza. Szántóföldünk 30 százalékát, sokszor 50 százalékát búzával vetjük be. A hegyes vidéken hasonló arányban termesztik a rozsot. Olyan vidéken pedig, ahol a korai árpa jól értékesíthető, az őszi árpát vetik nagyobb területen.

A búza és rozs ugarba vetése hármassal bíró falvakban szokásos. Hál' Istennek ezen falvak száma évről-évre apad, mert egyre többen térnek át takarmánynövényes vetésforgóra. Az ugar rendszeren kukorica nyomán egy évi üresen maradt rész. Alaposan művelt és pihentetett földeken a búza kitűnően fejlődik és jó termést ad, de a legnagyobb termés sem pótolhatja azt a hasznot, amit az üresen maradt esztendő alatt, szűles takarmánynövény terméshozott volna a föld. A hármassal-falvakban az emberek általában kórén teletetik marháikat. Szénát nagyon keveset adnak. Ha ezeken a helyeken az ugarrendszerrel áttérnénk az okszerű takarmánynövényes vetésforgóra a mai búza termésünket és átlag minden növény termését fokozhatnánk, mert a több takarmánnyal, több marhát tarthatnánk, ami többet is trágyázna. Ezenkívül a pillangós-virágú takarmánynövények a gyökereikön lévő apró élőlények segítségével is gazdagítják a földet.

Az ugar buza földnek való előkészítését közvetlenül a kukorica leszedése után az őszi mélyszántással kell megkezdenünk. Tavasszal májusban 12—15 cm. mélyen megugaroljuk a már kiszáradt földet. Az általános szokásoktól eltérőleg szántás után a földet azonnal megboronáljuk, hogy a nedvesség ne párologjon el és a talajban erőteljes baktérium élet induljon meg. Az ugarolás után következik nyár folyamán a keverő szántás. Ennek a munkának az elvégzésére nagy gondot kell fordítsunk. Ha az őszi mélyszántást szintén elvégeztük, a tavaszi ugarolást, tárcsázással vagy egyéb sekélyen művelő eszköz (lókapa stb.) munkájával is helyettesíthetjük. A keverő szántást azonban nem. Amint a nevéből is kitűnik, ennek a szántásnak a fő célja a jól beérett felső 12—16 centiméteres földréteget az alsóbb 18—22 cm-es réteggel összekeverni. Szokás a keverő szántással a trágyát is alátakarni, de ez a mi esetünkben nem helyes. A keverő szántás idejét jól válasszuk meg, hogy az eke ne végezzen rögző szántást, mert az ilyenkor húzott rögzőket nagyon nehéz szétmorzsolni. Végezzük ezt a szántást minél mélyebben, 18—20 cm-re, de ne mélyítsük egyszerűen 3 cm-nél föbbre, mint ahogy azelőtt szántottuk. Szántás után boronáljuk el a talajt. Aki azt tartja, hogy a csikokba hagyott ha-

rázdából kipszítul magostól a gyom, téved, a a kiszáradt rögzős földben csupán a talajélet szűnik meg. A gyomok csávái a száraz földben úgy helyezkednek el, mint a magtárban és a búza vetésztásánál az előkészített talajban kikelnek.

A kellő időben elvégzett keverőszántás után számos esetben még a buzánál is elegendő a tárcsázás fogasolással, vagy csak a fogasolás. A rozsról pedig tudjuk, hogy ülepedett talajt kiván és éppen ezért vetésnél kerüljük a föld tulságos megbolygatását. A vetőszántást 8—12 centiméter mélyen végezzük el. Az őszi keverőszántás csak a magágyat igyekezzünk apróra elmunkálni, a talaj felületén maradó egy-két göröngy kitűnő szolgálatot tesz a tél folyamán, mint hófogó.

A búza legjobb előveteménye a zabosbüköny, mert korán lekerül s elegendő időnk van a talajt előkészíteni. Azonkívül a pillangósok gyökere nitrogént is gyűjt. Kaszálás után a zabosbüköny tarlót azonnal buktosuk alá és boronáljuk el. Miután a szántás kiszáradt és a föld jól beérett (morzsalékos állományú mint a vakondtúrás és süppedékes rajja a járás) végezzük el a keverő mély szántást, de ennél a szántásnál is járjon borona az eke nyomában. A keverő szántás nyomán, ha vetésig kiszáradt a földünk, szántásunk sekélyen alá, boronáljuk el és az így elkészített talajba vessük lehetőleg géppel el az őszi gabonát.

A repce, az Ókirályságban elterjedt előveteménye a buzának. Ez szintén korán lekerül és a földet könnyen előkészíthetjük buza alá, csupán a talajt nem gazdagítja.

Lóhere után a norfolki négyes vetésforgóra következnek a búza. Mielőtt feltörnénk a lóherést, hagyjuk egy arasznyira megőzni és úgy forgassuk alá. Az aláforgatott zöld rész kitűnő trágya. A júliusban megszántott és elboronált földet később keverőszántásban részeseztjük és végül, ha arra szükség van, vetőszántásban. A lóhere tarló sekély megmunkálását ne mulasszuk el, még ha tárcsás boronával is hajtánánk csak végre, mert a keverő szántást megkönnyíti.

Egyes vidékeken az őszi gabonát kukorica nyomában is szokták vetni. Korai kukorica esetében, a kukorica tarlót járassuk meg tárcsáboronával, vagy szántjuk meg sekélyen. Ezeket a munkálatokat csak akkor vihetjük könnyen keresztül, ha a kukoricát nem térdmagasságban sarlóval vágjuk, hanem kapával közvetlenül a föld színe felett. A sekély szántás után egy keverő mély szántás következik, ami a vetőszántást is helyettesíti.

Általános szokás, hogy az őszi kalászosok alá istállótrágyát használjunk, ami helytelen, mert a trágyázott földben a szalmásgabona kései válik és gyakran megdől. A trágyával kihordott gyommagvak pedig kikelnek a vetésekben. A kapás növények (kukorica, répa) jobban értékesítik a trágyát, nem dölnék meg és hagynak a szalmásgabonának is tápanyagot.

Apróhirdetések

Adás-vétel

10 drb
hét hónapos süldő eladó. Oradea, Str. Griviței 8-a.

Borbély üzlet
35 éve fennálló, eladó. Oradea, Str. Cruci 9.

Megvételre
keresek 3 1/2 x 2 1/2 m. perzsa szőnyeget. Cim a kiadóban.

Alig használt
sötét férfi öltöny eladó. Cim: Oradea, Str. Bratianu No. 35. Tucek.

Eladó
Seleușon 3 szobás magánház, villany könnyen bevezethető. Seleuș, Str. G. Lazar 6.

MAGAS
árért veszek aranyat, ezüstöt, briliántot, bármilyen mennyiségben. HERBST ékszerész, Oradea, Regele Ferdinand No. 3.

Szilvaskádák
tölgyfából olcsón eladók. Oradea, Strada Nicolae Zsiga 52.

Jókarban
levő nő Singer varrógép olcsó eladó. Str. Tache Joneșcu 17, el-5 ajtó Oradea

Jó karban levő
Central női varrógép megvételre keresek. Oradea, Str. Aventa Sever No. 4

Eladó
2 db fehér kőzet pincsi kőzet Pálffy festőnél, Str. Sztaroveszky No. 11.

PUHA OLCSÓT állományban vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regele Carol No. 5

Eladó
zongora, rövid, modern sürgösen olcsón eladó. Oradea, Str. Cogalniceanu 4. Huszti szállító.

Országos
méretű kaptarok és egy méh család olcsón eladó. Oradea, Strada Cloșca No. 1-a szám.

Lakás

2 szobás
modern komfortos lakást keresek olcsó központban november 1-re. Cim a kiadóban.

Utcai
különbejáratu butorizott szoba szeptember 1-től kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga 11 a.

2 szobás, fűdőszobás,
komplett lakás, minden mellékkeliséggel szeptember 1-ére kiadó. Cim: Oradea, Reg. Ferd. No. 17. Blănăria.

2 szobás udvari lakás
mellékkeliséggel november 1-re kiadó. Ugyanott takaréktűzhely eladó. Oradea, Parcul Alba-Iulia 6.

Száraz,
nagy pincehelyiséggel hérbadunk. Oradea, Strada Duca No. 9.

Kiadó
2 szobás kisebb lakás, mellékkeliséggel. Oradea, Str. I. Ciordas 38.

Kiadó
3 szobás modern balkonos szép utcai lakás november 1-re. Oradea, Strada Tache Joneșcu No. 15.

Hűlőpille

Elegáns
és tartós cipőt az „Apolló” cipőszalonban csináltasson. Oradea, Bul. Reg. Ferd. Apolló-palota.

Figyelem!
Tarján speciális órajavitó szaküzlete. Oradea, Blv. Reg. Ferd. 8. Papp drogériával szemben.

Iskolás
gyermekét teljes ellátással elfogad. Oradea, Str. Gheorghe Lazar 20

Oktatás

Láposy Zeneiskola
Oradea, Strada Simeon Stefan No. 20. Hegedű, zongora és zeneelmélet tanszakkal.

Gamelin tábornok elutazott Lengyelországból.

A francia vezérkar főnöke, mint ismeretes, néhány napot Lengyelországban töltött. A tábornok hétfőn hazautazott Párizsba. Képünk azt mutatja, amint Gamelin tábornok a varsói pályaudvaron elhaladt a kivezényelt dicszázad sorfala előtt. Kiséretében van (jobbra) Rydz Smigly lengyel hadsereg főfelügyelő.